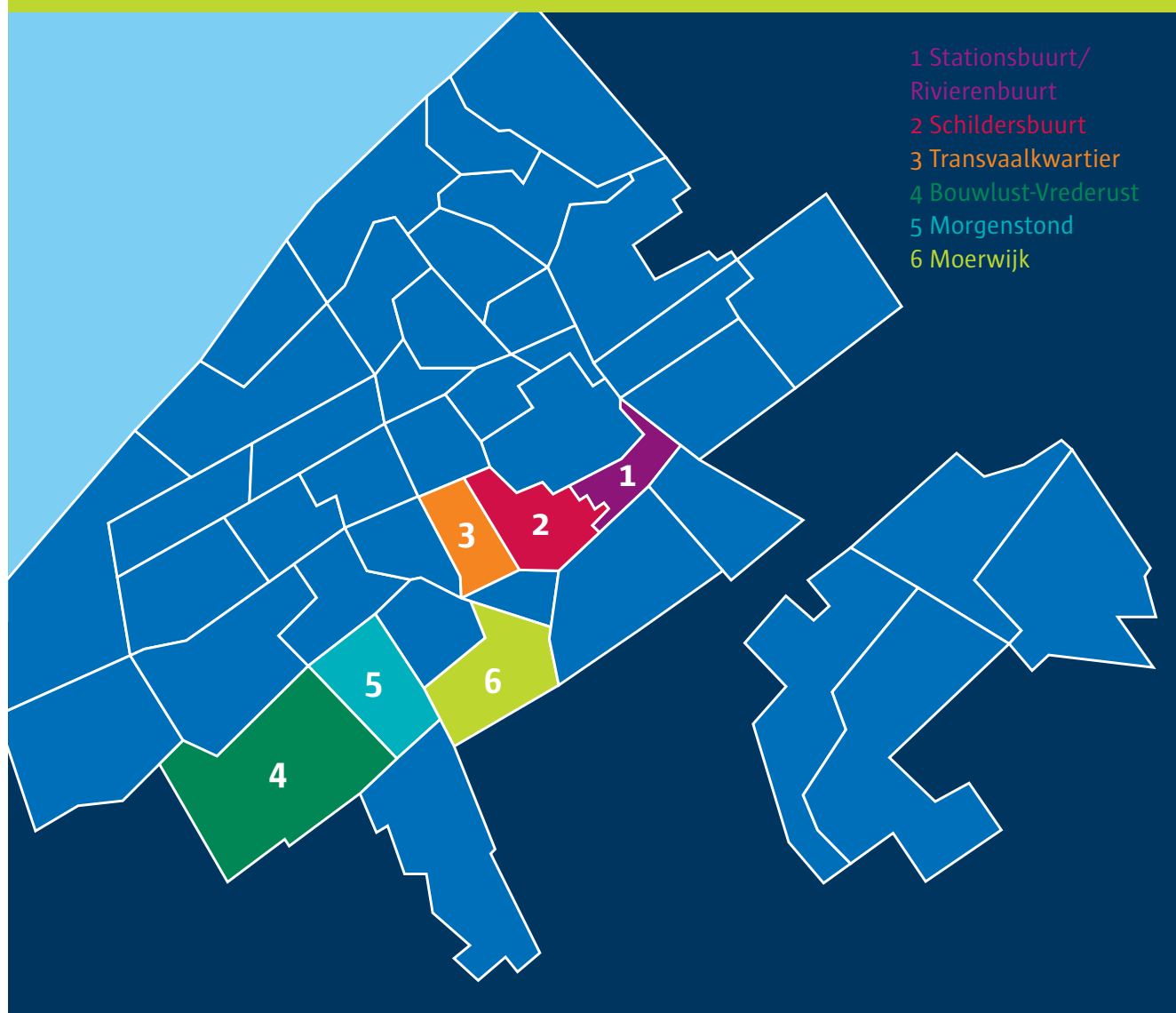

Gezondheid van volwassenen en ouderen; een gebiedsgerichte analyse

Een rapportage met gezondheidsgegevens per Haagse aandachtswijk

Gezondheid van volwassenen en ouderen; een gebiedsgerichte analyse

Een rapportage met gezondheidsgegevens per Haagse aandachtswijk

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Wijk 1 Stationsbuurt/Rivierenbuurt	6
Wijk 2 Schildersbuurt	12
Wijk 3 Transvaalkwartier	20
Wijk 4 Bouwlust-Vrederust	28
Wijk 5 Morgenstond	36
Wijk 6 Moerwijk	44
Conclusie en discussie	52
Bijlage 1 Tabellenboek analyse gezondheid aandachtswijken	54

Inleiding

Op 1 januari 2013 telde de Gemeente Den Haag 506.366 inwoners. Bijna een kwart van hen woont in een aandachtswijk (122.519 inwoners). Aandachtswijken zijn wijken waarin de kwaliteit van de leefomgeving, gezondheid en het welzijn door een opeenhoping van complexe maatschappelijke problemen flink achter blijft bij die van andere wijken.

De gemeente Den Haag kent vier aandachtswijken: Stationsbuurt/Rivierenbuurt, Schilderswijk, Transvaal en Zuidwest. De eerste drie aandachtswijken liggen allen in het stadsdeel Centrum, de laatstgenoemde aandachtswijk in stadsdeel Escamp. De aandachtswijk Zuidwest bestaat uit drie wijken, namelijk Bouwlust-Vrederust, Morgenstond en Moerwijk.

In dit rapport wordt per wijk de gezondheid van de inwoners van de aandachtswijken beschreven. De gegevens zijn afkomstig van een gezondheidsenquête die in 2012 is gehouden in Den Haag door de afdeling Epidemiologie van de GGD Den Haag. In deze enquête zijn verschillende onderwerpen nagevraagd, bijvoorbeeld op het gebied van de lichamelijke en geestelijke gezondheid, maar ook over zorggebruik en het gebruik van genotmiddelen. De gezondheidsenquête is gehouden onder zelfstandig wonende Haagse inwoners van 19 jaar en ouder en de resultaten die in dit rapport zijn opgenomen gelden voor deze groep inwoners.

In elk hoofdstuk worden de resultaten per wijk vergeleken met het gemiddelde dat geldt voor heel Den Haag.¹ In de figuren en in de tekst wordt aangegeven wanneer het een statistisch significant verschil betreft: dit wil zeggen dat het gevonden verschil zo groot is dat het niet op toeval berust en er sprake is van een 'echt' verschil tussen de betreffende wijk en het gemiddelde voor Den Haag. In de figuren geven we dit aan met een sterretje of een open ruitje. Een sterretje geeft aan dat het slechter is in de betreffende aandachtswijken, een open ruitje dat de betreffende aandachtswijk beter scoort dan het gemiddelde voor Den Haag. Voor een vergelijking van de Haagse cijfers met landelijke cijfers en cijfers van de drie andere grote steden verwijzen wij naar de Haagse Gezondheidsmonitor, die begin 2014 is uitgekomen².

In het laatste hoofdstuk in dit rapport geven we een beschouwing op de resultaten. Ook is in de bijlage een tabellenboek bijgevoegd waarin de cijfers voor alle aandachtswijken staan weergegeven.

¹ In het gemiddelde dat geldt voor heel Den Haag zijn ook de cijfers voor de aandachtswijken meegenomen. Dat betekent dat in de meeste gevallen het verschil tussen de betreffende aandachtswijk en de rest van Den Haag groter is dan aangegeven in dit rapport.

² Gemeente Den Haag/
GGD Haaglanden.
Gezondheidsmonitor Den Haag 2014.
Den Haag, 14 januari 2014.

Stationsbuurt/Rivierenbuurt

1.1 Demografie

De Stationsbuurt/Rivierenbuurt telt 9.736 inwoners; dit is 1,9 procent van de Haagse bevolking. Er wonen relatief veel 19-64-jarigen en relatief weinig jongeren en ouderen (figuur 1.1).

Een groot deel van de inwoners van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt is van niet-Nederlandse afkomst. In vergelijking met Den Haag totaal wonen er in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt weinig autochtonen en relatief veel Hagenaars van overig niet-westerse en Antilliaanse afkomst (figuur 1.2).

De Stationsbuurt/Rivierenbuurt kent relatief veel eenpersoonshuishoudens (63% versus 47% voor Den Haag totaal).

1.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. De Stationsbuurt/Rivierenbuurt heeft met een achterstandscore van +11,8 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt verschilt niet veel van het opleidingsniveau van Den Haag totaal. Het inkomen ligt echter wel lager in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt: in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen³ in 2011 19.300 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen⁴ in 2011 hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (65% versus 49% voor Den Haag). Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort de Stationsbuurt/Rivierenbuurt slecht:

- 43% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal,
- 49% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 14% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal (dit verschil is niet significant),
- 40% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 22% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

1.3 Lichamelijke gezondheid

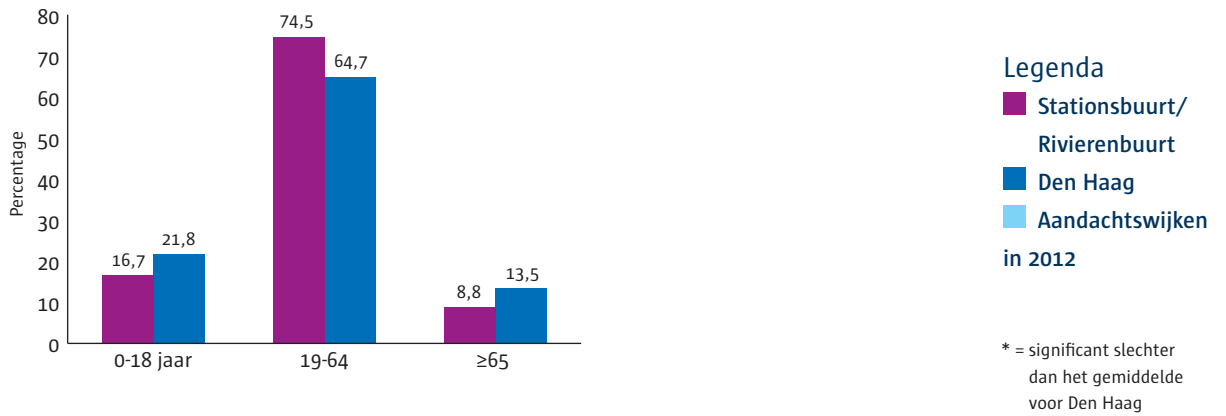
Zevenenzestig procent van de inwoners van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit wijkt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag, maar is significant beter dan het gemiddelde voor alle aandachtswijken samen (figuur 1.3).

Het percentage inwoners van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt met minstens één chronische aandoening wijkt ook niet veel af van het gemiddelde van Den Haag (55% versus 57% voor Den Haag), evenals het percentage inwoners met tenminste één lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit (24% versus 19% voor Den Haag) (figuur 1.4).

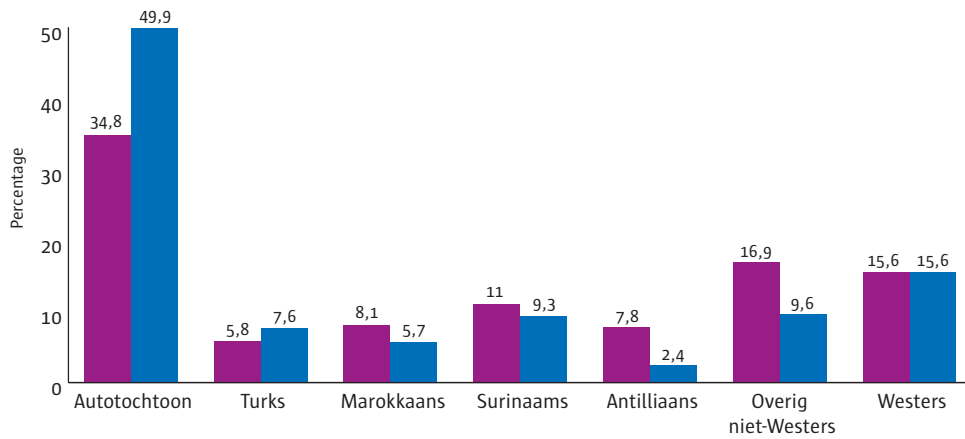
³ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

⁴ Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

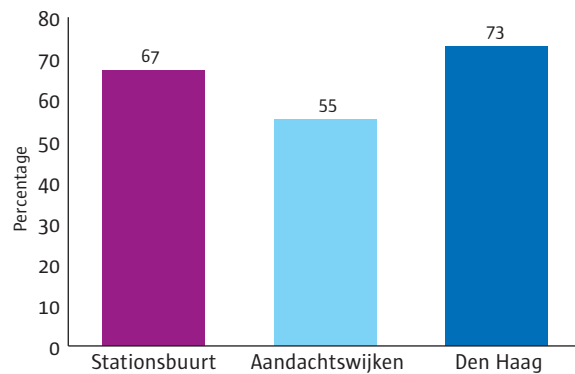
Figuur 1.1 Leeftijdopbouw.

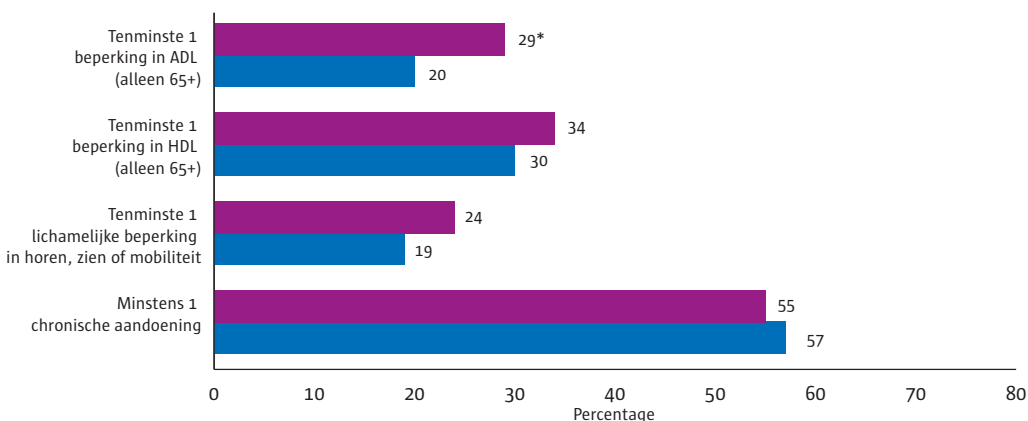
Figuur 1.2 Etnische samenstelling.

Figuur 1.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

Figuur 1.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

Voor de 65+'ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. In de Stationsbuurt/Rivierenbuurt heeft 34% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking. Dit wijkt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (30%). Negentwintig procent van de 65+'ers in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt heeft tenminste één ADL-beperking. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (20%) (figuur 1.4).

1.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In de Stationsbuurt/Rivierenbuurt geeft 81% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit wijkt niet af van het gemiddelde voor Den Haag (86%).

Er is echter wel een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie⁵ in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt: 60% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Overigens is er geen verschil in het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie (9% versus 8% voor Den Haag gemiddeld).

Ook het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten⁶ voelt is significant hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (22% versus 12% voor Den Haag).

Er is geen significant verschil tussen Den Haag en de Stationsbuurt/Rivierenbuurt wat betreft het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt (46% versus 50% voor Den Haag) of dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (11% versus 12% voor Den Haag) (figuur 1.5). In de Stationsbuurt/Rivierenbuurt wonen relatief veel mensen die ooit in aanraking zijn geweest met huiselijk geweld (16% versus 9% voor Den Haag).

1.5 Leefstijl

Het percentage inwoners met overgewicht ligt iets lager in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (42%) vergeleken met het gemiddelde van Den Haag (49%), maar dit verschil is niet significant (figuur 1.6).

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In de Stationsbuurt voldoet 54% aan de NNGB, dit wijkt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (59%).

Volgens de 'Richtlijnen goede voeding' van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. Er zijn geen grote verschillen tussen de Stationsbuurt/Rivierenbuurt en Den Haag in het percentage inwoners wat voldoet aan deze richtlijnen.

Er is wel een significant verschil in het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt: deze ligt in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (70%) lager dan het gemiddelde voor Den Haag (80%) (figuur 1.7).

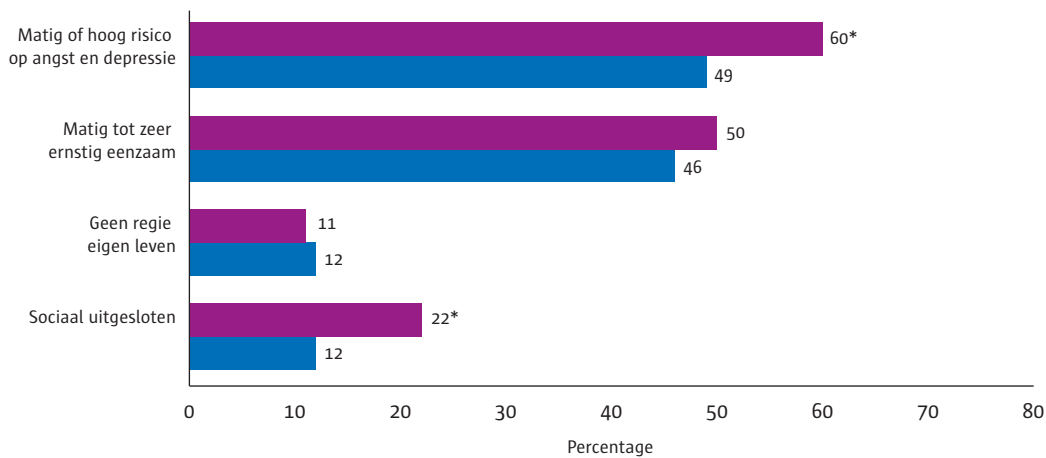
Er is geen groot verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt en in Den Haag. Het percentage ligt iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag, maar dit verschil is niet significant.

Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals

5 Dit is nagevraagd met behulp van een vragenlijst die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld 'hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?' Of 'zenuwachtig' of 'hopeloos'?

6 Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Figuur 1.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

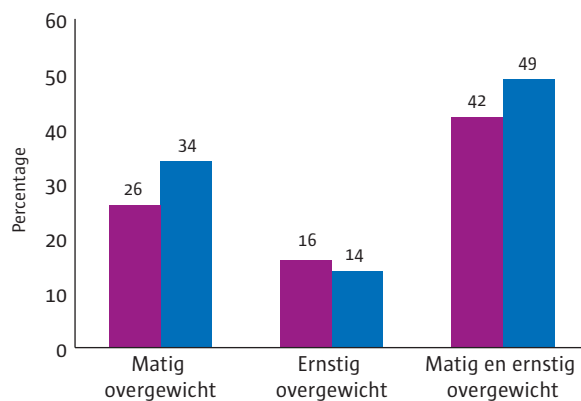
Legenda

■ Stationsbuurt/
Rivierenbuurt
■ Den Haag
■ Aandachtswijken
in 2012

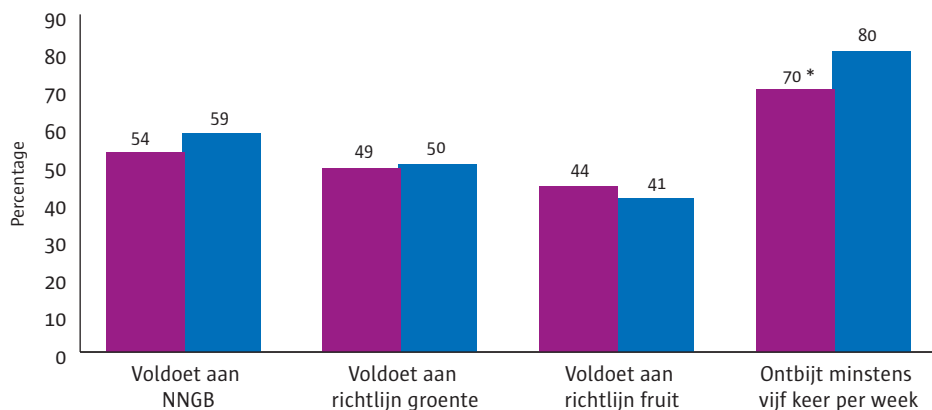
* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 1.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI≥25 en <30 **=BMI≥30

Figuur 1.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

sociale problemen (box 1.1). De percentages liggen iets hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt voor de verschillende vormen van problematisch alcoholgebruik, maar deze verschillen zijn niet significant (figuur 1.8).

Er is ook geen significant verschil in het percentage inwoners dat rookt: in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt rookt 33% van de inwoners, voor Den Haag is dit gemiddeld 28%.

In de Stationsbuurt/Rivierenbuurt heeft 80% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van Den Haag (81%).

1.6 Zorggebruik

Tweeënzeventig procent van de inwoners van de Stationsbuurt/Rivierenbuurt heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit is iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (77%), maar dit verschil is niet significant.

Hetzelfde geldt voor het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de tandarts en medisch specialist. Voor het percentage inwoners uit de Stationsbuurt/Rivierenbuurt dat contact heeft gehad met de fysiotherapeut, diëtist en thuiszorg geldt juist het omgekeerde: het percentage is iets hoger dan voor Den Haag gemiddeld, maar ook deze verschillen zijn niet significant. Het percentage inwoners dat contact heeft gehad met de geestelijke gezondheidszorg in het afgelopen jaar ligt in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (18%) hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (11%); dit verschil was net niet significant (figuur 1.9).

Tien procent van de inwoners uit de Stationsbuurt/Rivierenbuurt (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit ligt iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (7%), maar dit verschil is niet significant.

Negen procent van de inwoners uit de Stationsbuurt/Rivierenbuurt verleent mantelzorg. Dit verschilt niet van het gemiddelde voor Den Haag (10%).

1.7 Kernpunten Stationsbuurt/Rivierenbuurt

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is hoger dan het gemiddelde van alle aandachtswijken en wijkt niet significant af van het gemiddelde van Den Haag.
2. Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met ten minste 1 beperking in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) is hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt.

Geestelijke gezondheid

3. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt.
4. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt.
5. Het percentage inwoners dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld is hoger in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt.

Leefstijl

6. Het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt is lager in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt.

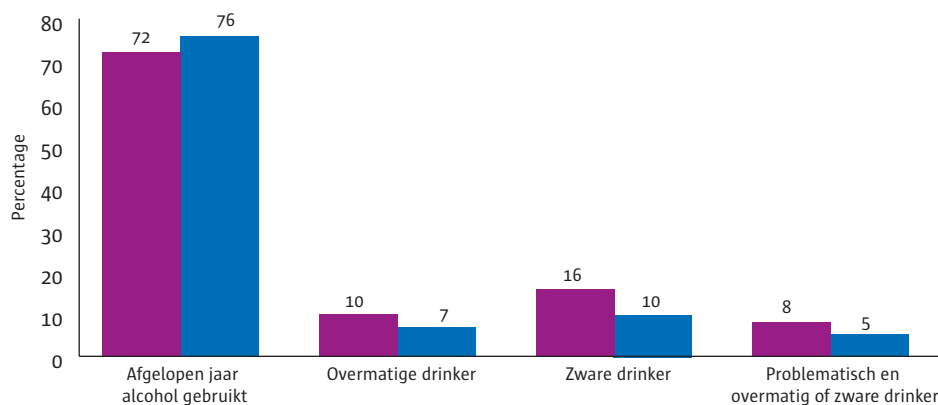
Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

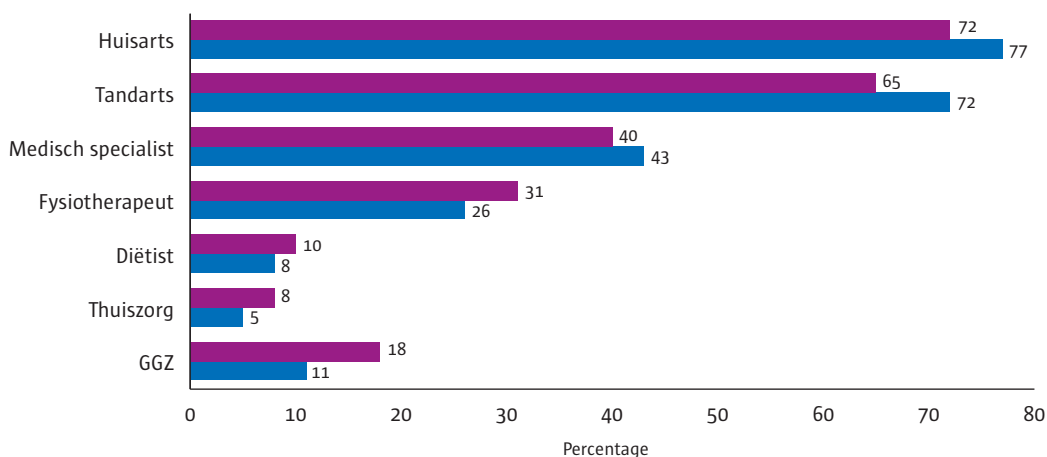
Legenda

- Stationsbuurt/Rivierenbuurt
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

Figuur 1.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

Figuur 1.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Schildersbuurt

2.1 Demografie

De Schildersbuurt wordt ook wel de Schilderswijk genoemd.

De Schildersbuurt telt 32.495 inwoners; dit is 6,4 procent van de Haagse bevolking.

Er wonen relatief veel 0-18-jarigen en relatief weinig ouderen (figuur 2.1).

Het overgrote deel van de inwoners van de Schildersbuurt is van niet-Nederlandse afkomst: slechts 8,7% is van autochtone afkomst. In vergelijking met Den Haag totaal wonen er in de Schildersbuurt relatief veel Hagenaars van Turkse, Marokkaanse en Surinaamse afkomst (figuur 2.2).

De Schildersbuurt kent relatief veel eenoudergezinnen (14% versus 9% voor Den Haag totaal) en samenwonenden met kinderen (26% versus 21% voor Den Haag totaal).

2.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. De Schildersbuurt heeft met een achterstandscore van +16 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van de Schildersbuurt verschilt aanzienlijk van het opleidingsniveau van Den Haag totaal. In de Schildersbuurt heeft 37% van de inwoners een laag opleidingsniveau, terwijl 12% van Den Haag totaal een laag opleidingsniveau heeft. Ook heeft een significant lager percentage een hoog opleidingsniveau (16% versus 36% voor Den Haag totaal). Het inkomen ligt ook flink lager in de Schildersbuurt: in de Schildersbuurt was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen⁷ in 2011 16.100 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen⁸ in 2011 hoger in de Schildersbuurt (66% versus 49% voor Den Haag).

Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort de Schildersbuurt slecht:

- 57% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal,
- 71% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 24% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal,
- 60% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 30% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

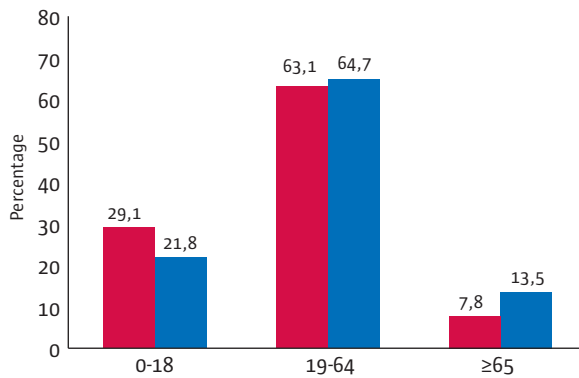
2.3 Lichamelijke gezondheid

Tweeënveertig procent van de inwoners van de Schildersbuurt ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit is significant lager dan het gemiddelde voor alle aandachtswijken en voor Den Haag (figuur 2.3). Vergeleken met de andere aandachtswijken scoort de Schildersbuurt het laagst.

⁷ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden..

⁸ Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

Figuur 2.1 Leeftijdsopbouw.

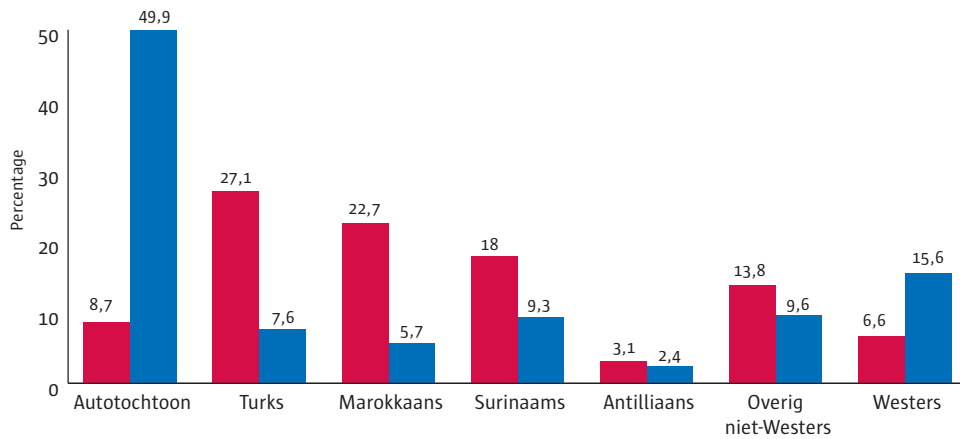

Legenda

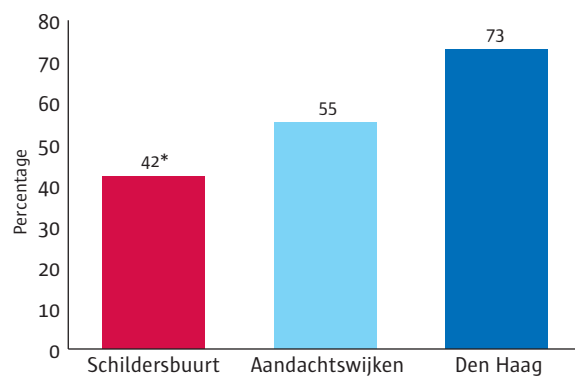
- Schildersbuurt
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 2.2 Etnische samenstelling.

Figuur 2.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

Het percentage inwoners van de Schildersbuurt met minstens één chronische aandoening ligt significant hoger dan het gemiddelde van Den Haag (74% versus 57%). Bijna de helft van de inwoners van de Schildersbuurt geeft aan tenminste één lichamelijke beperking te hebben in horen, zien of mobiliteit. Voor Den Haag ligt dit gemiddelde op 19% (figuur 2.4).

Voor de 65+’ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. In de Schildersbuurt heeft 50% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking tegenover 30% voor Den Haag totaal. Eenenviertig procent van de 65+’ers in de Schildersbuurt heeft tenminste één ADL-beperking. Dit is het dubbele van het gemiddelde voor Den Haag (figuur 2.4). Schildersbuurt en Transvaalkwartier scoren op deze punten het slechtst van alle aandachtswijken.

2.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In de Schildersbuurt geeft 70% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (86%).

Ook kent de Schildersbuurt een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie⁹: 69% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Er is bovendien een significant verschil in het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie (15% versus 8% voor Den Haag).

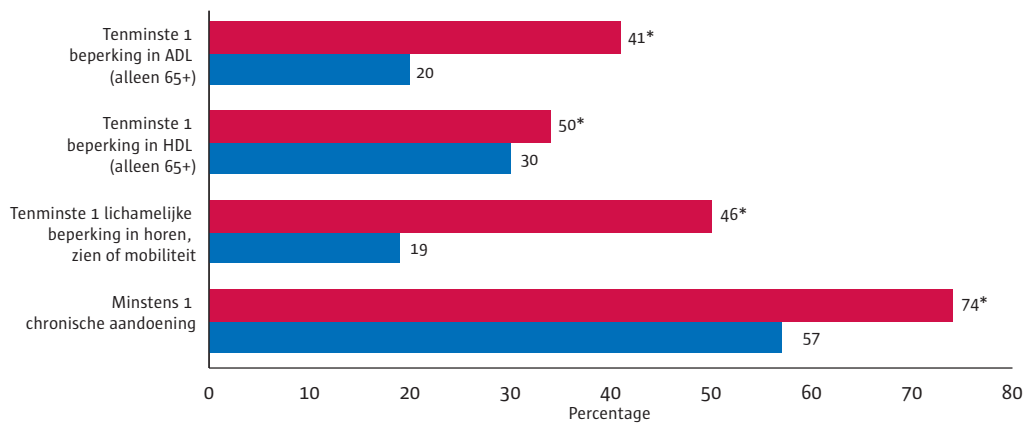
Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten¹⁰ voelt is ook significant hoger in de Schildersbuurt (30% versus 12% voor Den Haag), evenals het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt (67% versus 46% voor Den Haag) en dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (26% versus 12% voor Den Haag) (figuur 2.5).

Het percentage inwoners dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld ligt iets lager in de Schildersbuurt, maar dit verschil is niet significant (4% versus 9% voor Den Haag).

9 Dit is nagevraagd met behulp van een vragenset die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld ‘hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?’ Of ‘zenuwachtig’ of ‘hopeloos’?.

10 Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Figuur 2.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

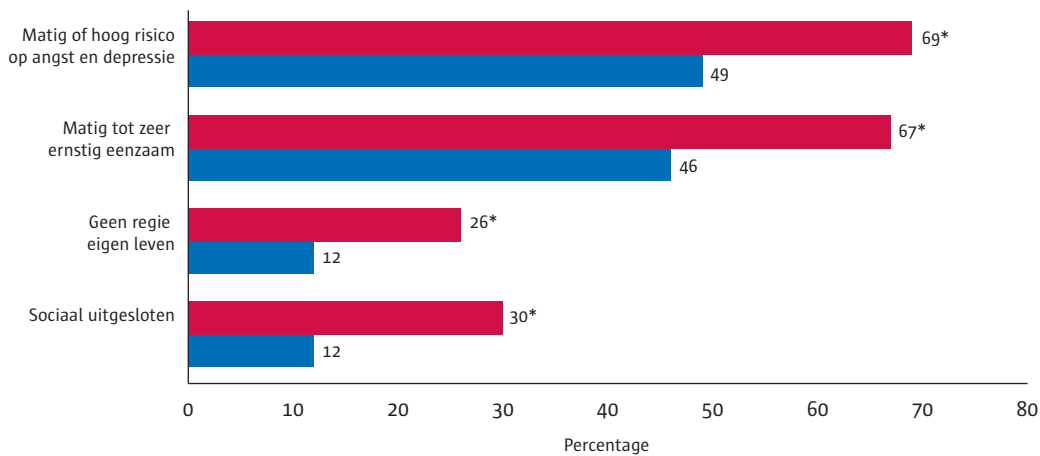

Legenda

- Schildersbuurt
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 2.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

2.5 Leefstijl

In de Schildersbuurt heeft 66% van de inwoners overgewicht. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (49%). Het verschil zit voornamelijk in het percentage met ernstig overgewicht, dit is significant hoger in de Schildersbuurt (26% versus 14% voor Den Haag) (figuur 2.6).

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In de Schildersbuurt voldoet 47% aan de NNGB, dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (59%).

Volgens de 'Richtlijnen goede voeding' van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. In de Schildersbuurt zijn de percentages van inwoners die voldoen aan de richtlijn voor groente (58%) en aan de richtlijn voor fruit (55%) hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 50% en 41%). Voor fruit is dit significant hoger.

Er is een klein verschil in het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt: deze ligt in de Schildersbuurt (72%) iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (80%), maar dit verschil is niet significant (figuur 2.7).

Er is een groot verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in de Schildersbuurt en in Den Haag: in de Schildersbuurt is dit 40%, voor Den Haag is dit gemiddeld 76%.

Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals sociale problemen (box 1.1). Het percentage inwoners dat overmatige drinker (4%) is of problematisch én overmatig of zware drinker (3%) wijkt in de Schildersbuurt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 7% en 5%). Het percentage zware drinkers is echter significant lager in de Schildersbuurt vergeleken met Den Haag (figuur 2.8).

Er is geen significant verschil in het percentage inwoners dat rookt: in de Schildersbuurt rookt 25% van de inwoners, voor Den Haag is dit gemiddeld 28%.

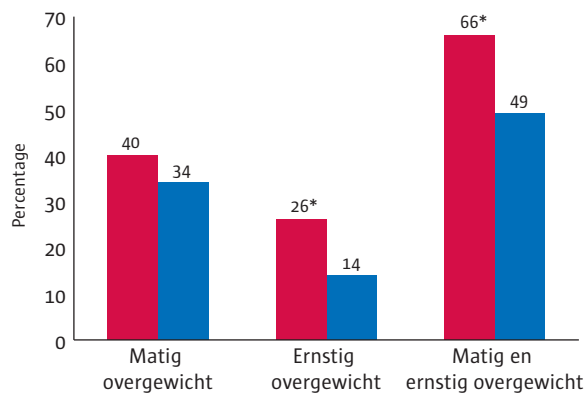
In de Schildersbuurt heeft 85% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (81%), maar dit verschil is niet significant.

Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

Figuur 2.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI≥25 en <30 **=BMI≥30

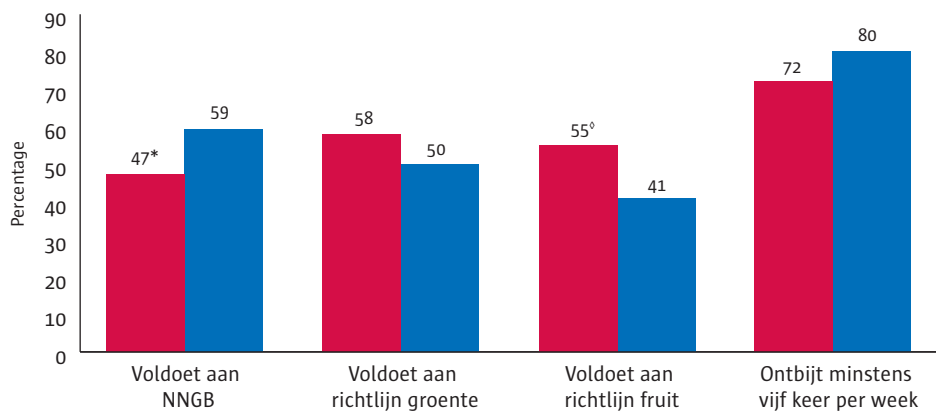
Legenda

- Schildersbuurt
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

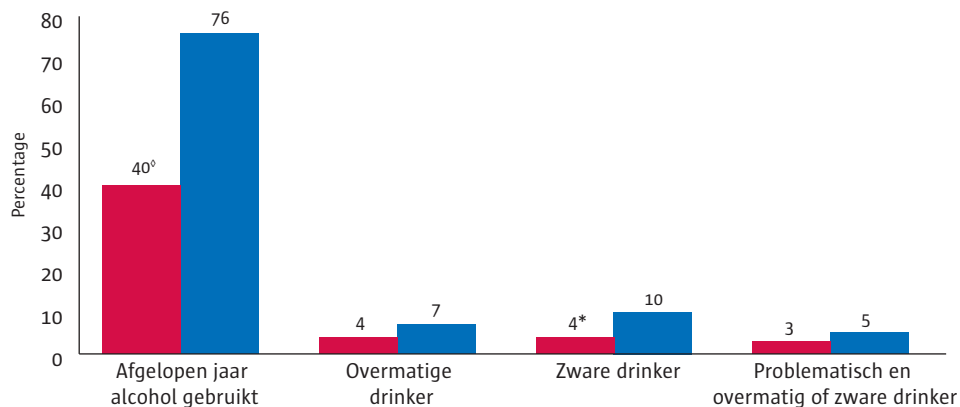
◊ = significant beter dan het gemiddelde voor Den Haag

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 2.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

Figuur 2.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

2.6 Zorggebruik

Achtentachtig procent van de inwoners van de Schildersbuurt heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (77%) (figuur 2.9). Ook het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met een diëtist(e) (20%), thuiszorg (11%) of GGZ (19%) is significant hoger in de Schildersbuurt vergeleken met het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 8%, 5%, 11%).

Het percentage inwoners dat contact heeft gehad met een medisch specialist ligt eveneens hoger in de Schildersbuurt (51% versus 43% voor Den Haag), maar dit verschil is niet significant.

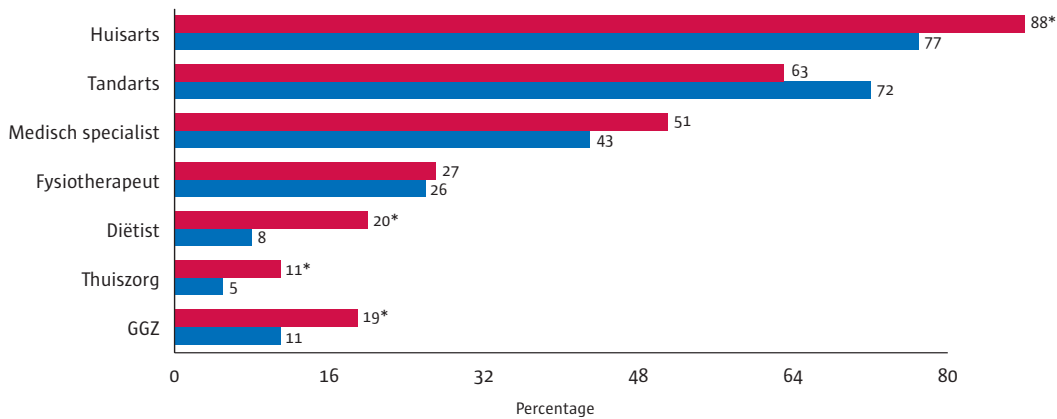
Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met een fysiotherapeut (27%) is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van Den Haag (26%).

Het percentage voor tandartsbezoek is lager in de Schildersbuurt (63% versus 72% voor Den Haag), maar dit verschil is niet significant.

Negen procent van de inwoners uit de Schildersbuurt (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (7%).

Negen procent van de inwoners uit de Schildersbuurt verleent mantelzorg. Dit verschilt niet van het gemiddelde voor Den Haag (10%).

Figuur 2.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Legenda

- Schildersbuurt
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

2.7 Kernpunten Schildersbuurt

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is lager dan het gemiddelde van alle aandachtswijken en het gemiddelde voor Den Haag.
2. Het percentage inwoners met ten minste 1 chronische aandoening is hoger in de Schildersbuurt.
3. Het percentage inwoners met ten minste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit is hoger in de Schildersbuurt.
4. Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met ten minste 1 beperking in huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen is hoger in de Schildersbuurt.
5. Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met ten minste 1 beperking in algemene dagelijkse levensverrichtingen is hoger in de Schildersbuurt.

Geestelijke gezondheid

6. Het percentage inwoners dat zich gelukkig voelt is lager in de Schildersbuurt.
7. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoger in de Schildersbuurt.
8. Het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over zijn/haar eigen leven is hoger in de Schildersbuurt.
9. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in de Schildersbuurt.
10. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor een depressie is hoger in de Schildersbuurt.
11. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in de Schildersbuurt.

Leefstijl

12. Het percentage inwoners met (ernstig) overgewicht is hoger in de Schildersbuurt.
13. Het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegnorm is lager in de Schildersbuurt.
14. Het percentage inwoners dat voldoet aan de richtlijn fruitconsumptie is hoger in de Schildersbuurt.
15. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt is lager in de Schildersbuurt.
16. Het percentage zware drinkers is lager in de Schildersbuurt.

Zorggebruik

17. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de huisarts, diëtist(e), thuiszorg of GGZ is hoger in de Schildersbuurt.

Transvaalkwartier

3.1 Demografie

Transvaalkwartier telt 15.472 inwoners; dit is 3,1% van de Haagse bevolking. Er wonen relatief gezien iets meer 0-18-jarigen en relatief minder ouderen dan in Den Haag totaal (figuur 3.1).

Een groot deel van de inwoners van Transvaalkwartier is van niet-Nederlandse afkomst: slechts 8,1% is van autochtone afkomst. In vergelijking met Den Haag totaal wonen er in Transvaalkwartier relatief veel Hagenaars van Turkse, Surinaamse en Marokkaanse afkomst (figuur 3.2).

De huishoudensamenstelling in Transvaalkwartier wijkt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag. Er wonen relatief gezien iets meer eenoudergezinnen (11% versus 9% voor Den Haag totaal) en samenwonenden met kinderen (26% versus 21% voor Den Haag totaal).

3.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. Transvaalkwartier heeft met een achterstandscore van +17,4 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van Transvaalkwartier verschilt aanzienlijk van het opleidingsniveau van Den Haag totaal. In Transvaalkwartier heeft 39% van de inwoners een laag opleidingsniveau, terwijl 12% van Den Haag totaal een laag opleidingsniveau heeft. Ook heeft een significant lager percentage een hoog opleidingsniveau (14% versus 36% voor Den Haag totaal). Het inkomen ligt ook flink lager in Transvaalkwartier: in Transvaalkwartier was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen¹¹ in 2011 16.400 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen¹² in 2011 hoger in Transvaalkwartier (64% versus 49% voor Den Haag). Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort Transvaalkwartier slecht:

- 53% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal,
- 64% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 25% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal,
- 60% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 38% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

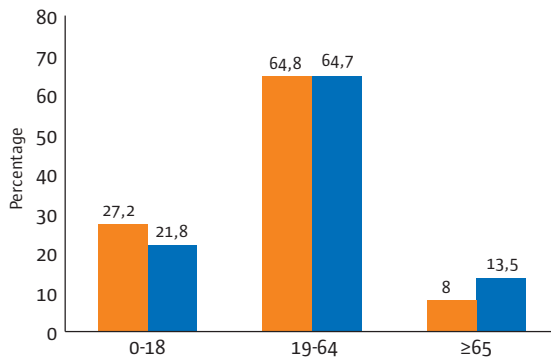
3.3 Lichamelijke gezondheid

Vijfenveertig procent van de inwoners van Transvaalkwartier ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit wijkt significant af van het gemiddelde voor Den Haag (73%), maar niet significant van het gemiddelde van alle aandachtswijken samen (figuur 3.3).

¹¹ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

¹² Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

Figuur 3.1 Leeftijdsopbouw.

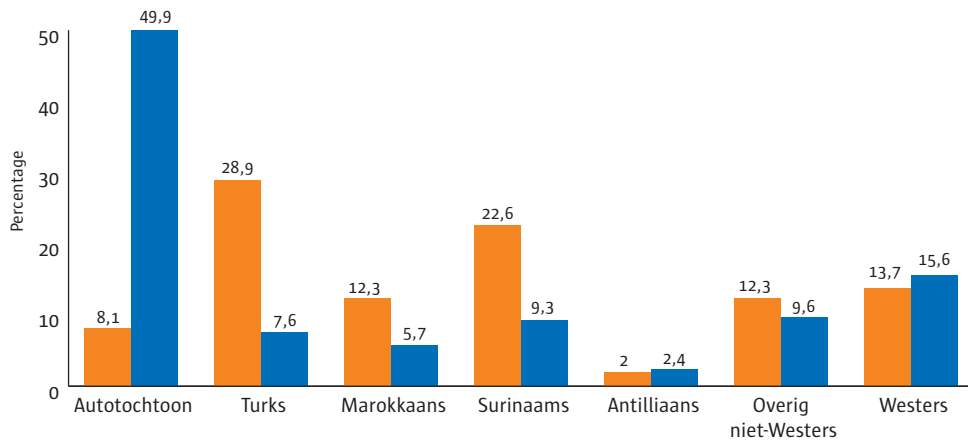

Legenda

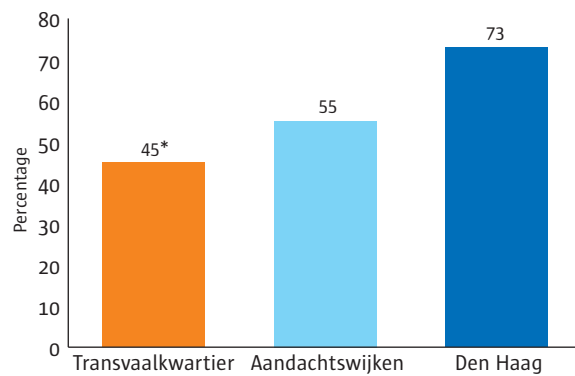
- Transvaalkwartier
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 3.2 Etnische samenstelling.

Figuur 3.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

Het percentage inwoners in Transvaalkwartier met minstens één chronische aandoening ligt significant hoger dan het gemiddelde van Den Haag (72% versus 57%).

Achtendertig procent geeft aan tenminste één lichamelijke beperking te hebben in horen, zien of mobiliteit. Voor Den Haag ligt dit gemiddelde op 19% (figuur 3.4).

Voor de 65+'ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. In Transvaalkwartier heeft 50% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking tegenover 30% voor Den Haag totaal. Eenenveertig procent van de 65+'ers in Transvaalkwartier heeft tenminste één ADL-beperking. Dit is het dubbele van het gemiddelde voor Den Haag (figuur 3.4). Transvaalkwartier en de Schildersbuurt scoren op deze punten het slechtst van alle aandachtswijken.

3.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In Transvaalkwartier geeft 72% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (86%).

Transvaalkwartier kent een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie¹³: 70% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie is in Transvaalkwartier iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (13% versus 8% voor Den Haag), dit verschil is echter niet significant.

Relatief meer inwoners uit Transvaalkwartier voelen zich sociaal uitgesloten¹⁴ (35% versus 12% voor Den Haag). Dit percentage is het hoogst van alle aandachtswijken.

Ook het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt (69% versus 46% voor Den Haag) en dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (24% versus 12% voor Den Haag) ligt significant hoger in Transvaalkwartier (figuur 3.5).

Het percentage inwoners dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld is iets hoger in Transvaalkwartier, maar dit verschil is niet significant (14% versus 9% voor Den Haag).

3.5 Leefstijl

In Transvaalkwartier heeft 66% van de inwoners overgewicht. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (49%). Het verschil zit voornamelijk in het percentage met ernstig overgewicht, dit is significant hoger in Transvaalkwartier (29% versus 14% voor Den Haag) (figuur 3.6).

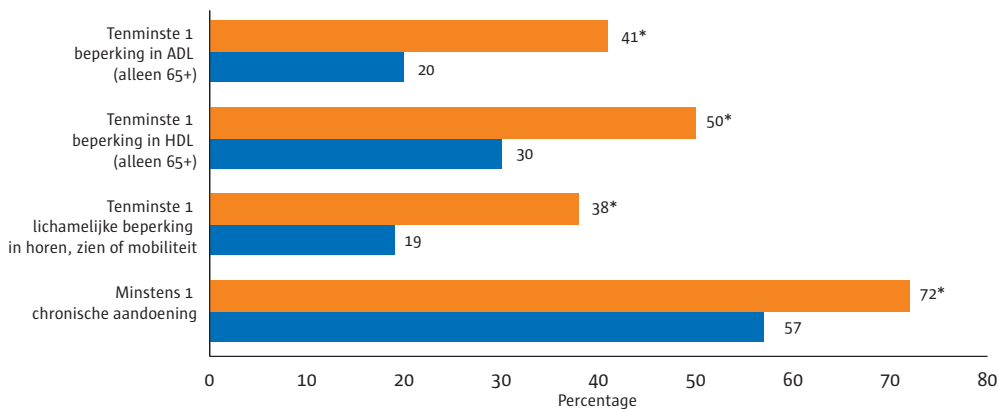
De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In Transvaalkwartier voldoet 48% aan de NNGB, dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (59%).

Volgens de 'Richtlijnen goede voeding' van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. De inwoners van Transvaalkwartier wijken wat betreft de richtlijn voor groente niet af van het gemiddelde voor Den Haag (51% versus 50%

¹³ Dit is nagevraagd met behulp van een vragenlijst die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld 'hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?' Of 'zenuwachtig' of 'hopeloos'?

¹⁴ Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

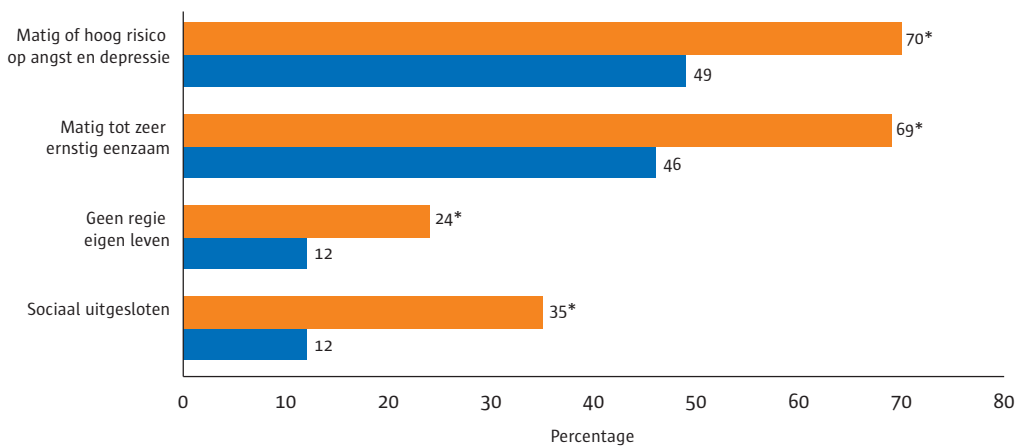
Figuur 3.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

Legenda
■ Transvaalkwartier
■ Den Haag
■ Aandachtswijken in 2012

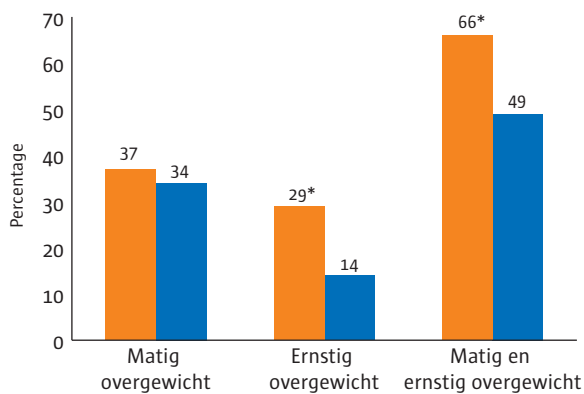
* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 3.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

Figuur 3.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI≥25 en <30 **=BMI≥30

voor Den Haag). Positief is dat relatief meer inwoners van Transvaalkwartier voldoen aan de richtlijn voor fruit (52% versus 41% voor Den Haag).

Er is een klein verschil in het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt: deze ligt in Transvaalkwartier (74%) iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (80%), maar dit verschil is niet significant (figuur 3.7).

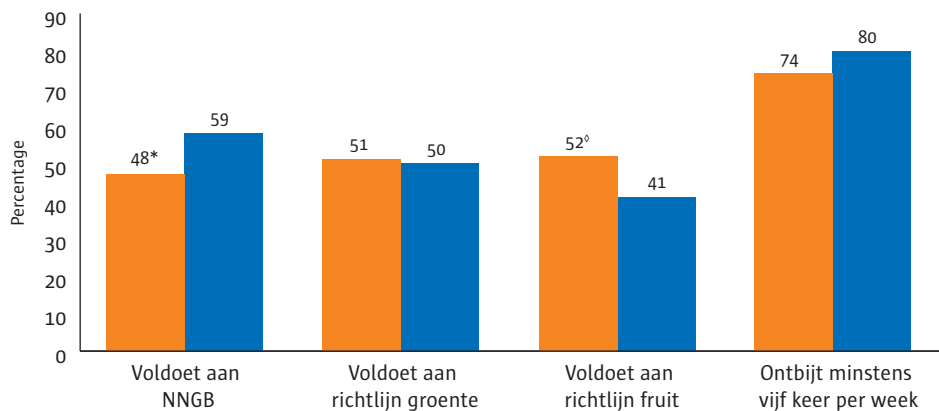
Er is een groot verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in Transvaalkwartier en in Den Haag: in Transvaalkwartier is dit 48%, voor Den Haag is dit gemiddeld 76%.

Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillend perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals sociale problemen (box 1.1). Het percentage inwoners dat overmatige drinker is (4%), of zware drinker (5%), of problematisch én overmatig of zware drinker (4%) wijkt in Transvaalkwartier niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 7%, 10% en 5%) (figuur 3.8).

Er is geen significant verschil in het percentage inwoners dat rookt: in Transvaalkwartier rookt 33% van de inwoners, voor Den Haag is dit gemiddeld 28%.

In Transvaalkwartier heeft 81% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (81%).

Figuur 3.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

Legenda

- Transvaalkwartier
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

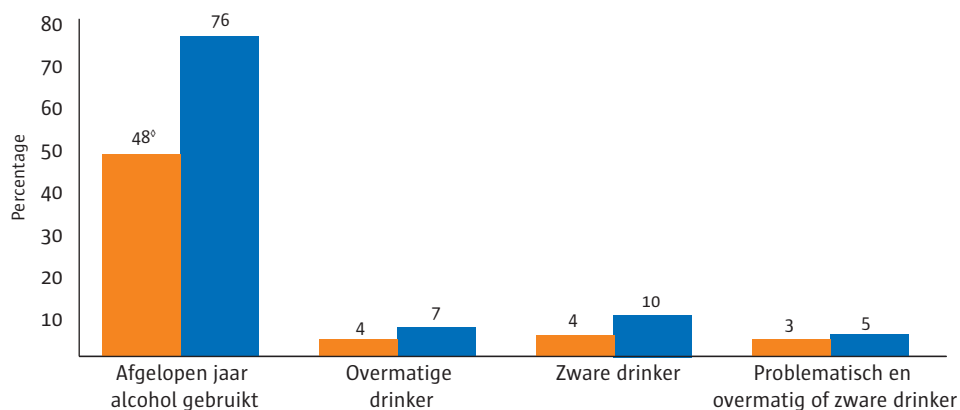
° = significant beter dan het gemiddelde voor Den Haag

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

Figuur 3.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

3.6 Zorggebruik

Tweeëntachtig procent van de inwoners van Transvaalkwartier heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit wijkt niet significant af van het gemiddelde voor Den Haag (77%). Ook het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met een fysiotherapeut wijkt niet af van het gemiddelde van Den Haag (figuur 3.9).

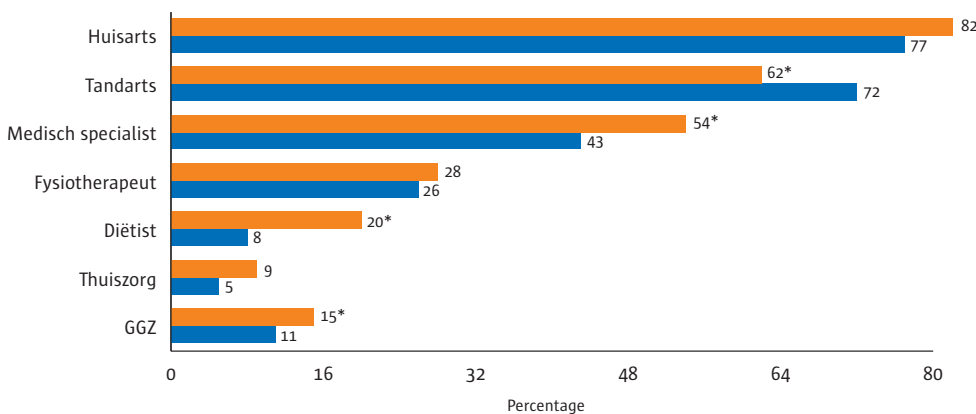
Het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met de tandarts, medisch specialist of diëtist(e) wijkt wel significant af van het gemiddelde voor Den Haag. Relatief minder inwoners van Transvaalkwartier hebben in het afgelopen jaar contact gehad met de tandarts (62% versus 72% voor Den Haag).

Voor medisch specialist, GGZ en diëtist(e) geldt het omgekeerde: relatief meer inwoners van Transvaalkwartier hebben in het afgelopen jaar contact gehad met een medisch specialist (54% versus 43% voor Den Haag), GGZ (15% versus 11% voor Den Haag) of diëtist(e) (20% versus 8% voor Den Haag).

Veertien procent van de inwoners uit Transvaalkwartier (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (7%).

Negen procent van de inwoners uit Transvaalkwartier verleent mantelzorg. Dit verschilt niet van het gemiddelde voor Den Haag (10%).

Figuur 3.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Legenda

- Transvaalkwartier
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

3.7 Kernpunten Transvaalkwartier

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is lager dan het gemiddelde van alle aandachtswijken en het gemiddelde voor Den Haag.
2. Het percentage inwoners met ten minste 1 chronische aandoening is hoger in Transvaalkwartier.
3. Het percentage inwoners met ten minste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit is hoger in Transvaalkwartier.
4. Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met ten minste 1 beperking in huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen is hoger in Transvaalkwartier.
5. Het percentage inwoners van 65 jaar en ouder met ten minste 1 beperking in huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen is hoger in Transvaalkwartier.

Geestelijke gezondheid

6. Het percentage inwoners dat zich gelukkig voelt is lager in Transvaalkwartier.
7. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoger in Transvaalkwartier.
8. Het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over zijn/haar eigen leven is hoger in Transvaalkwartier.
9. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in Transvaalkwartier.
10. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in Transvaalkwartier.

Leefstijl

11. Het percentage inwoners met (ernstig) overgewicht is hoger in Transvaalkwartier.
12. Het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegnorm is lager in Transvaalkwartier.
13. Het percentage inwoners dat voldoet aan de richtlijn fruitconsumptie is hoger in Transvaalkwartier.
14. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt is lager in Transvaalkwartier.

Zorggebruik

15. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de tandarts is lager in Transvaalkwartier.
16. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met een medisch specialist, diëtist(e) of GGZ is hoger in Transvaalkwartier.
17. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar een behandeling nodig heeft gehad (of iemand uit zijn/haar huishouden), maar deze niet heeft ontvangen is hoger in Transvaalkwartier.

Bouwlust-Vrederust

4.1 Demografie

Bouwlust-Vrederust telt 27.435 inwoners; dit is 5,4 procent van de Haagse bevolking. De leeftijdsopbouw van Bouwlust-Vrederust komt ongeveer overeen met de gemiddelde leeftijdsopbouw van Den Haag. Er wonen relatief iets minder 19-64-jarigen en iets meer 65+'ers (figuur 4.1).

Een groot deel van de inwoners van Bouwlust-Vrederust is van niet-Nederlandse afkomst: 35% is van autochtone afkomst. In vergelijking met Den Haag totaal wonen er in Bouwlust-Vrederust relatief veel Hagenaars van Turkse, Marokkaanse en overig Westerse afkomst (figuur 4.2).

De huishoudensamenstelling in Bouwlust-Vrederust wijkt niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag. Er wonen relatief gezien iets meer eenoudergezinnen (12% versus 9% voor Den Haag totaal).

4.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. Bouwlust-Vrederust heeft met een achterstandscore van +9 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van Bouwlust-Vrederust verschilt van het gemiddelde opleidingsniveau van Den Haag. In Bouwlust-Vrederust heeft 23% van de inwoners een laag opleidingsniveau, terwijl 12% van Den Haag totaal een laag opleidingsniveau heeft. Dit verschil is echter niet significant. Bovendien hebben relatief minder inwoners uit Bouwlust-Vrederust een hoog opleidingsniveau (17% versus 36% voor Den Haag totaal).

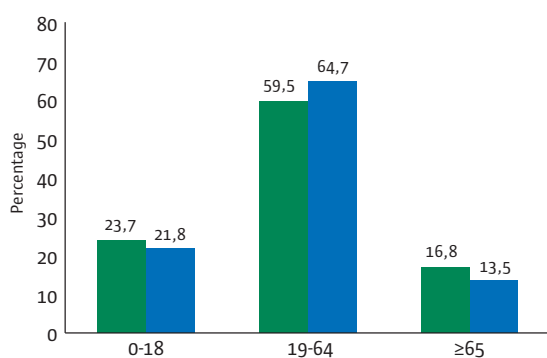
Het inkomen ligt eveneens lager in Bouwlust-Vrederust: in Bouwlust-Vrederust was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen¹⁵ in 2011 18.700 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen¹⁶ in 2011 hoger in Bouwlust-Vrederust (61% versus 49% voor Den Haag). Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort de Bouwlust-Vrederust slecht:

- 41% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal (dit verschil is niet significant),
- 49% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 15% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal (dit verschil is niet significant),
- 44% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 20% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

¹⁵ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

¹⁶ Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

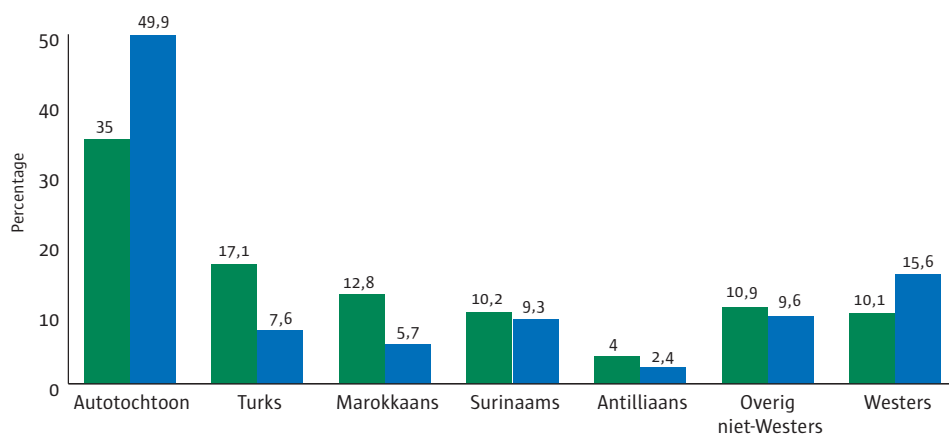
Figuur 4.1 Leeftijdsopbouw.

Legenda
■ Bouwlust-Vrederust
■ Den Haag
■ Aandachtswijken
 in 2012

* = significant slechter
 dan het gemiddelde
 voor Den Haag

Figuur 4.2 Etnische samenstelling.

4.3 Lichamelijke gezondheid

Negenenvijftig procent van de inwoners van Bouwlust-Vrederust ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit wijkt significant af van het gemiddelde voor Den Haag (73%), maar is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van alle aandachtswijken samen (figuur 4.3).

Het percentage inwoners in Bouwlust-Vrederust met minstens één chronische aandoening ligt significant hoger dan het gemiddelde van Den Haag (68% versus 57%).

Vijfendertig procent geeft aan tenminste één lichamelijke beperking te hebben in horen, zien of mobiliteit. Voor Den Haag ligt dit gemiddelde op 19% (figuur 4.4).

Voor de 65+'ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. Er is geen significant verschil tussen Bouwlust-Vrederust en Den Haag wat betreft deze indicatoren. In Bouwlust-Vrederust heeft 36% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking tegenover 30% voor Den Haag totaal. Zesentwintig procent van de 65+'ers in Bouwlust-Vrederust heeft tenminste één ADL-beperking tegenover 20% voor Den Haag totaal (figuur 4.4).

4.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In Bouwlust-Vrederust geeft 76% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (86%).

Bouwlust-Vrederust kent een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie¹⁷: 62% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie is in Bouwlust-Vrederust niet significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (10% versus 8% voor Den Haag).

Relatief meer inwoners uit Bouwlust-Vrederust voelen zich sociaal uitgesloten¹⁸ (20% versus 12% voor Den Haag).

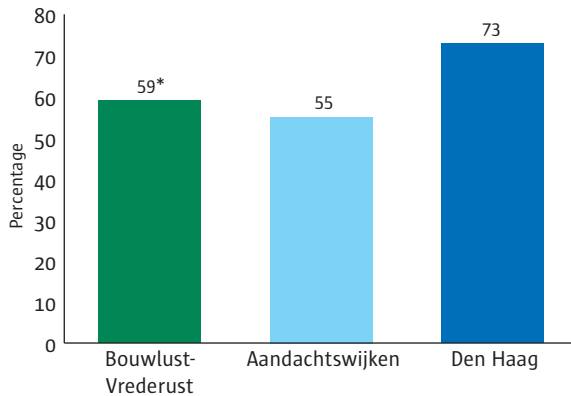
Ook het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (25% versus 12% voor Den Haag) ligt significant hoger in Bouwlust-Vrederust. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt, is hoger in Bouwlust-Vrederust, maar dit verschil is niet significant (54% versus 46% voor Den Haag) (figuur 4.5).

Het percentage inwoners in Bouwlust-Vrederust dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (7% versus 9% voor Den Haag).

¹⁷ Dit is nagevraagd met behulp van een vragenlijst die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld 'hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?' Of 'zenuwachtig' of 'hopeloos'?

¹⁸ Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven..

Figuur 4.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

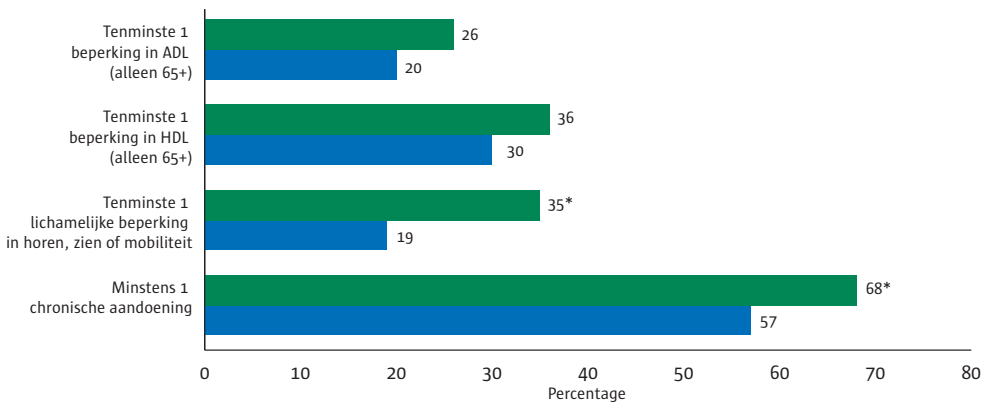

Legenda

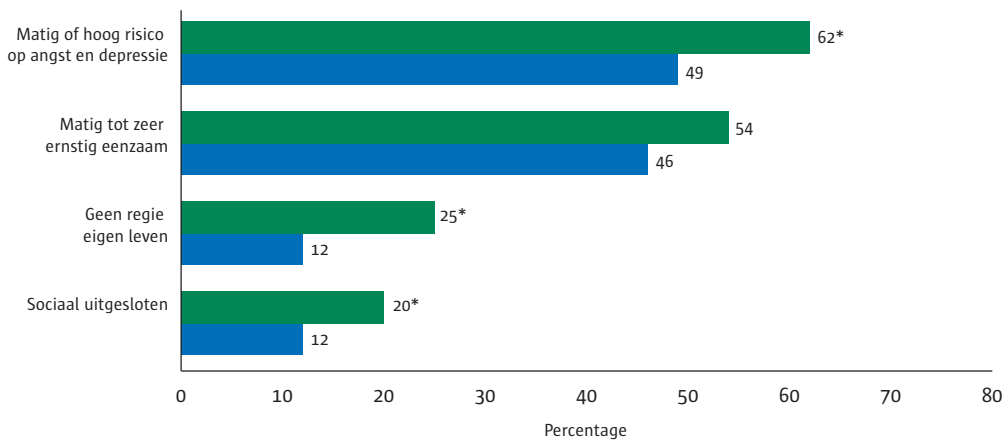
- Bouwlust-Vrederust
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 4.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

Figuur 4.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

4.5 Leefstijl

In Bouwlust-Vrederust heeft 63% van de inwoners overgewicht. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (49%). Het verschil zit voornamelijk in het percentage met matig overgewicht, dit is significant hoger in Bouwlust-Vrederust (44% versus 34% voor Den Haag) (figuur 4.6).

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In Bouwlust-Vrederust voldoet 52% aan de NNGB. Dit is lager dan het gemiddelde voor Den Haag (59%), maar het verschil is niet significant.

Volgens de 'Richtlijnen goede voeding' van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. De inwoners van Bouwlust-Vrederust wijken wat betreft de richtlijn voor groente (47%) en fruit (46%) niet significant af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 50% en 41%). Ook is er geen verschil in het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt: deze ligt in Bouwlust-Vrederust op 77%, voor Den Haag is dit gemiddeld 80% (figuur 4.7).

Er is een groot verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in Bouwlust-Vrederust en in Den Haag: in Bouwlust-Vrederust is dit 56%, voor Den Haag is dit gemiddeld 76%. Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals sociale problemen (box 1.1). Het percentage inwoners dat overmatige drinker (6%) is, of zware drinker (6%), of problematisch én overmatig of zware drinker (5%) wijkt in Bouwlust-Vrederust niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 7%, 10% en 5%) (figuur 4.8).

Er is geen verschil in het percentage inwoners dat rookt: in Bouwlust-Vrederust rookt 27% van de inwoners, voor Den Haag is dit gemiddeld 28%.

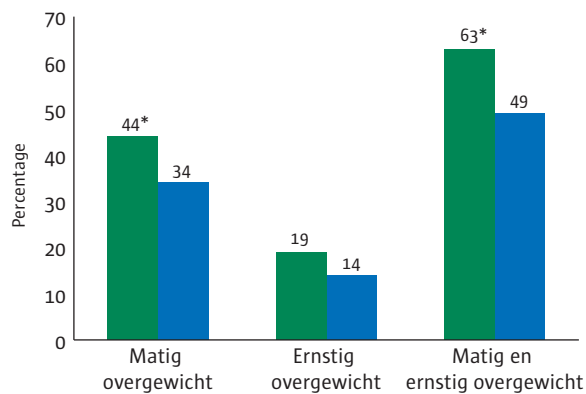
In Bouwlust-Vrederust heeft 76% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (81%), maar dit verschil is niet significant.

Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

Figuur 4.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI≥25 en <30 **=BMI≥30

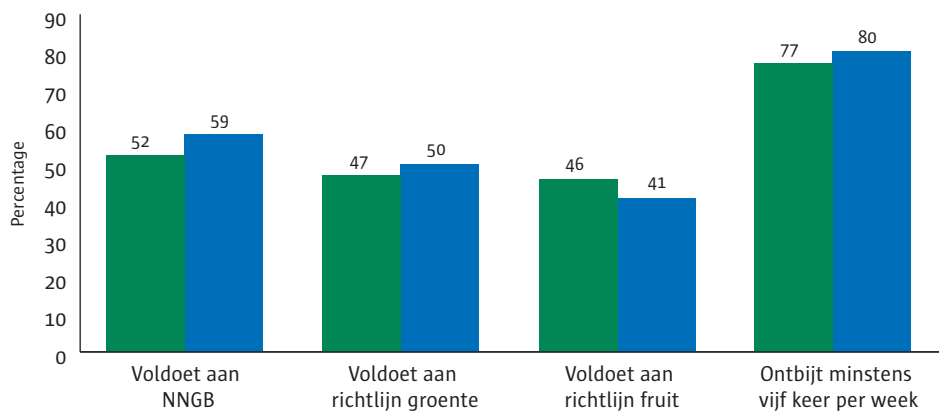
Legenda

- Bouwlust-Vrederust
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

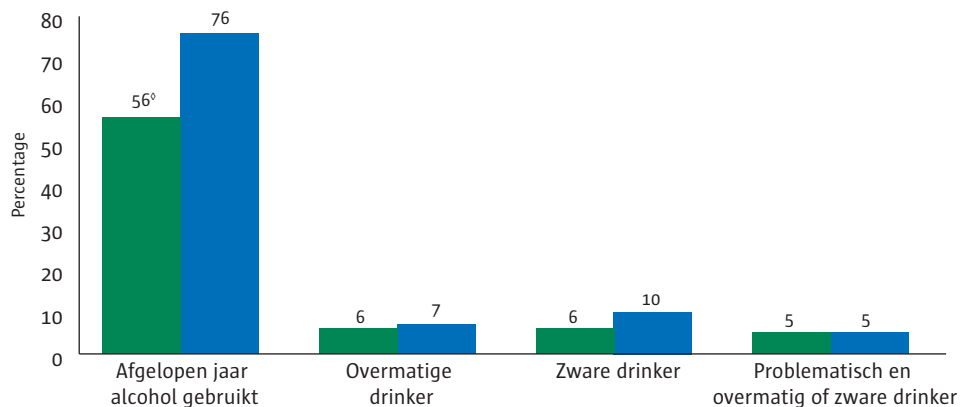
* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

◇ = significant beter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 4.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

Figuur 4.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

4.6 Zorggebruik

Achtzeventig procent van de inwoners van Bouwlust-Vrederust heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (77%).

Ook het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met andere zorgverleners zoals medisch specialist, fysiotherapeut, thuiszorg, GGZ of diëtist(e) wijkt niet significant af van het gemiddelde van Den Haag.

Alleen het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met de tandarts is significant lager in Bouwlust-Vrederust vergeleken met het gemiddelde voor Den Haag (63% versus 72%) (figuur 4.9).

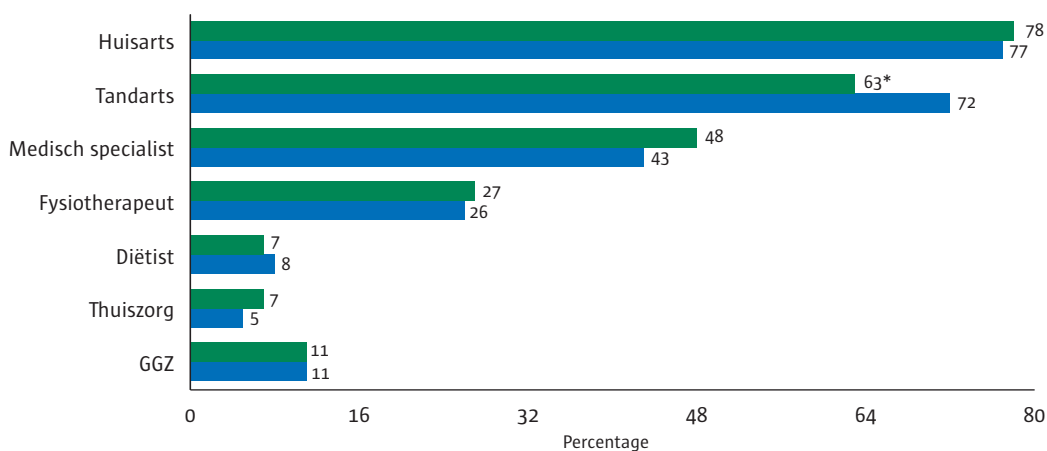
Acht procent van de inwoners uit Bouwlust-Vrederust (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (7%).

Acht procent van de inwoners uit Bouwlust-Vrederust verleent mantelzorg. Dit verschilt niet veel van het gemiddelde voor Den Haag (10%).

Figuur 4.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Legenda

- Bouwlust-Vrederust
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

4.7 Kernpunten Bouwlust-Vrederust

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is lager dan het gemiddelde van alle aandachtswijken en het gemiddelde voor Den Haag.
2. Het percentage inwoners met ten minste 1 chronische aandoening is hoger in Bouwlust-Vrederust.
3. Het percentage inwoners met ten minste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit is hoger in Bouwlust-Vrederust.

Geestelijke gezondheid

4. Het percentage inwoners dat zich gelukkig voelt is lager in Bouwlust-Vrederust
5. Het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over zijn/haar eigen leven is hoger in Bouwlust-Vrederust.
6. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in Bouwlust-Vrederust.
7. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in Bouwlust-Vrederust.

Leefstijl

8. Het percentage inwoners met (matig) overgewicht is hoger in Bouwlust-Vrederust
9. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt is lager in Bouwlust-Vrederust.

Zorggebruik

10. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de tandarts is lager in Bouwlust-Vrederust.

Morgenstond

5.1 Demografie

Morgenstond telt 17.636 inwoners; dit is 3,5 procent van de Haagse bevolking. De leeftijdsopbouw van Morgenstond komt ongeveer overeen met de gemiddelde leeftijdsopbouw van Den Haag (figuur 5.1).

Meer dan de helft van de inwoners van Morgenstond is van niet-Nederlandse afkomst: 40% is van autochtone afkomst. De percentages van de andere herkomstgroepen liggen in Morgenstond net iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag, behalve de groep overige Westerse Hagenaars. Deze is iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (figuur 5.2).

Morgenstond kent relatief meer eenpersoonshuishoudens (54% versus 47% voor Den Haag totaal) en iets minder samenwonenden (36% versus 44% voor Den Haag).

5.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. Morgenstond heeft met een achterstandscore van +8,2 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van Morgenstond verschilt van het gemiddelde opleidingsniveau van Den Haag. In Morgenstond heeft 18% van de inwoners een laag opleidingsniveau, terwijl 12% van Den Haag totaal een laag opleidingsniveau heeft. Dit verschil is echter niet significant. Bovendien hebben relatief minder inwoners uit Morgenstond een hoog opleidingsniveau (19% versus 36% voor Den Haag totaal).

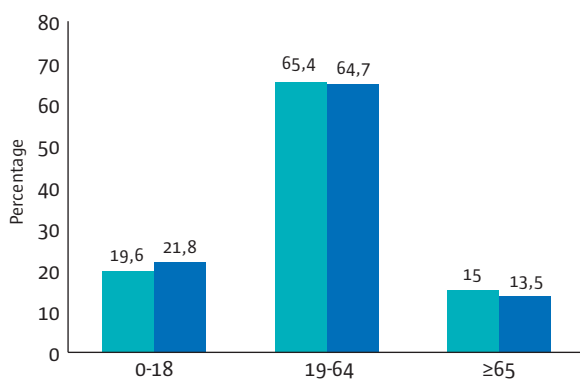
Het gemiddeld inkomen is ook lager in Morgenstond: in Morgenstond was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen¹⁹ in 2011 18.700 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen²⁰ in 2011 hoger in Morgenstond (65% versus 49% voor Den Haag). Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort de Morgenstond slecht:

- 45% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal,
- 53% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 11% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal (dit verschil is niet significant),
- 45% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 20% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

¹⁹ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

²⁰ Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

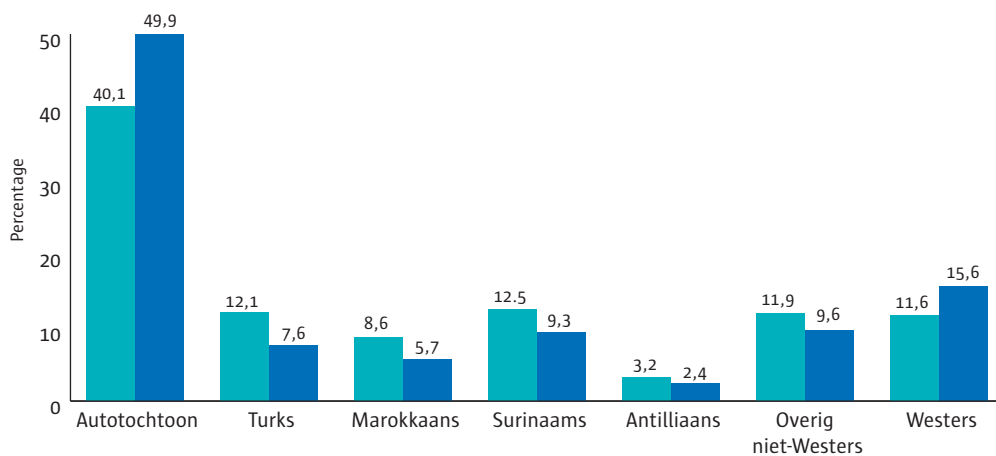
Figuur 5.1 Leeftijdsopbouw.

Legenda

- Morgenstond
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

Figuur 5.2 Etnische samenstelling.

5.3 Lichamelijke gezondheid

Zesenvijftig procent van de inwoners van Morgenstond ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit wijkt significant af van het gemiddelde voor Den Haag (73%), maar is gelijk aan het gemiddelde van alle aandachtswijken samen (figuur 5.3).

Het percentage inwoners in Morgenstond met minstens één chronische aandoening ligt significant hoger dan het gemiddelde van Den Haag (69% versus 57%).

Dertig procent geeft aan tenminste één lichamelijke beperking te hebben in horen, zien of mobiliteit. Voor Den Haag ligt dit gemiddelde op 19% (figuur 5.4).

Voor de 65+'ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. Er is geen significant verschil tussen Morgenstond en Den Haag wat betreft deze indicatoren. In Morgenstond heeft 31% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking tegenover 30% voor Den Haag totaal. Drieëntwintig procent van de 65+'ers in Morgenstond heeft tenminste één ADL-beperking tegenover 20% voor Den Haag totaal (figuur 5.4).

5.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In Morgenstond geeft 80% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit is iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag (86%), maar het verschil is niet significant.

Morgenstond kent een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie²¹: 60% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie is in Morgenstond ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (7% versus 8% voor Den Haag).

Relatief meer inwoners uit Morgenstond voelen zich sociaal uitgesloten²² (24% versus 12% voor Den Haag).

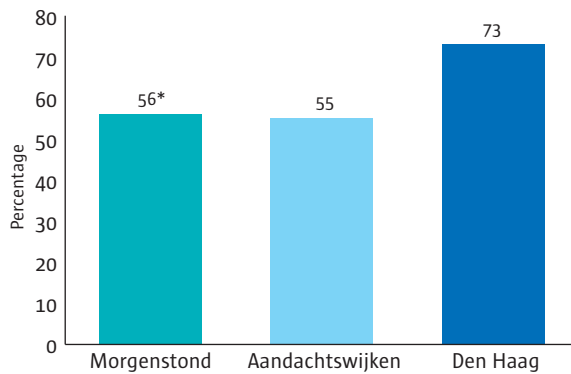
Ook het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (23% versus 12% voor Den Haag) ligt significant hoger in Morgenstond. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt, is eveneens significant hoger in Morgenstond (62% versus 46% voor Den Haag) (figuur 5.5).

Het percentage inwoners dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag, maar dit verschil is niet significant (12% versus 9% voor Den Haag).

²¹ Dit is nagevraagd met behulp van een vragenlijst die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld 'hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?' Of 'zenuwachtig' of 'hopeloos'?

²² Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Figuur 5.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

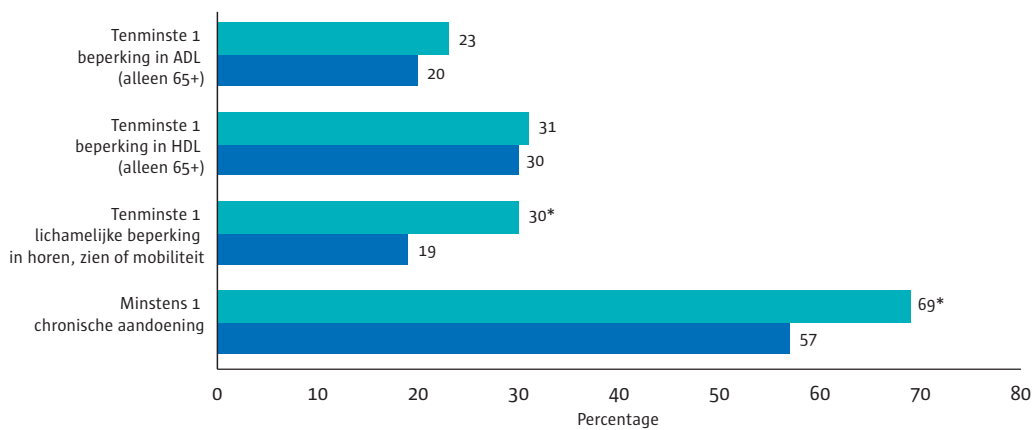

Legenda

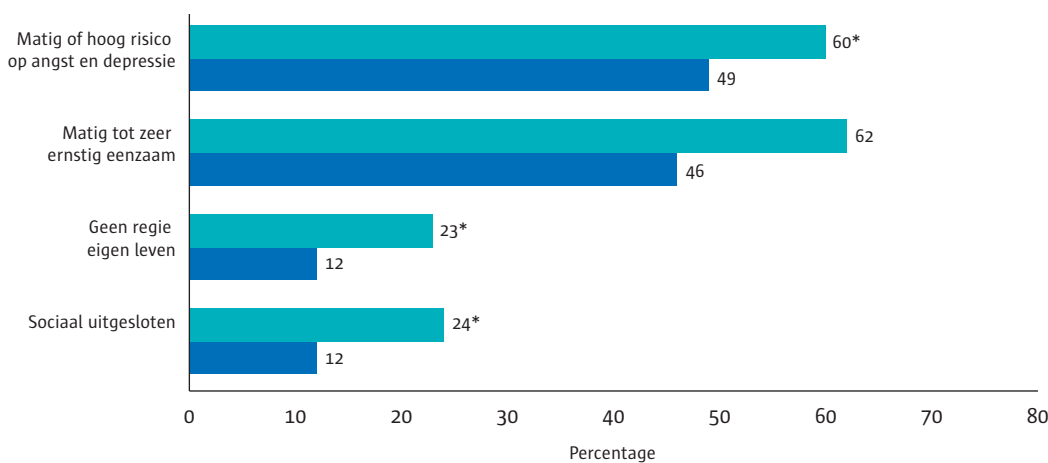
- Morgenstond
 - Den Haag
 - Aandachtswijken
- in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 5.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

Figuur 5.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

5.5 Leefstijl

In Morgenstond heeft 56% van de inwoners overgewicht. Dit is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (49%), maar dit verschil is niet significant. Het verschil zit voornamelijk in het percentage met ernstig overgewicht, dit is iets hoger in Morgenstond (20% versus 14% voor Den Haag), maar dit verschil is wederom niet significant (figuur 5.6).

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In Morgenstond voldoet 52% aan de NNGB. Dit is lager dan het gemiddelde voor Den Haag (59%), maar het verschil is niet significant.

Volgens de 'Richtlijnen goede voeding' van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. Er is geen verschil tussen Morgenstond en Den Haag wat betreft de richtlijn voor fruit (40% versus 41% voor Den Haag).

Wel is het percentage inwoners dat voldoet aan de richtlijn voor groente significant lager in Morgenstond (41% versus 50% voor Den Haag). Ook het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt is in Morgenstond significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (72% versus 80% voor Den Haag) (figuur 5.7).

Er is een verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in Morgenstond en in Den Haag: in Morgenstond is dit 64%, voor Den Haag is dit gemiddeld 76%.

Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals sociale problemen (box 1.1). Het percentage inwoners dat overmatige drinker is (5%), of zware drinker (8%), of problematisch én overmatig of zware drinker (4%) wijkt in Morgenstond niet veel af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 7%, 10% en 5%) (figuur 5.8).

In Morgenstond rookt 37% van de inwoners. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (28%).

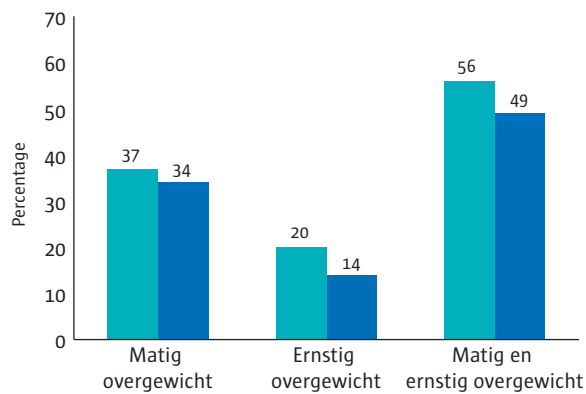
In Morgenstond heeft 81% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is precies gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag.

Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

Figuur 5.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI≥25 en <30 **=BMI≥30

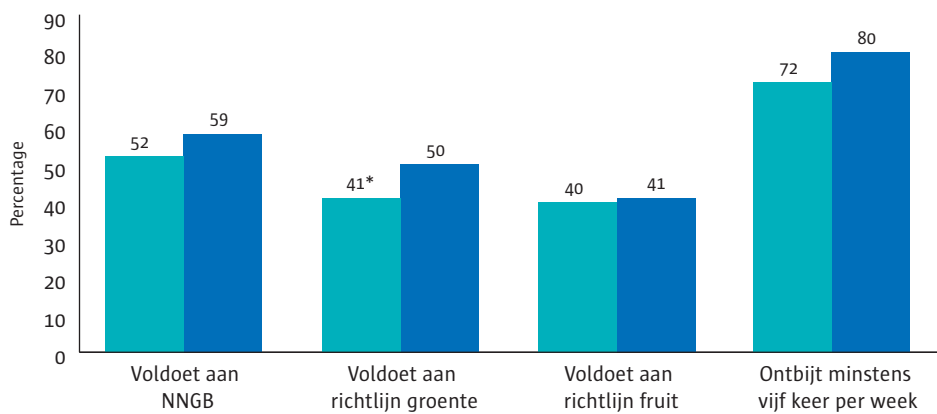
Legenda

- Morgenstond
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

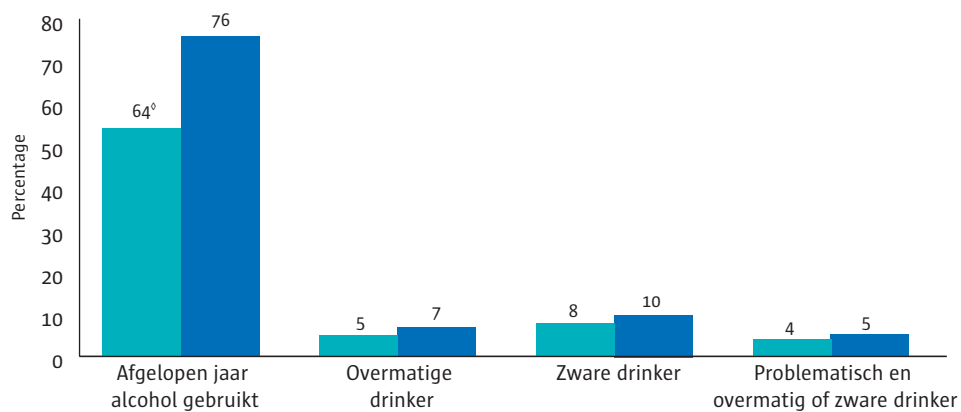
* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

◇ = significant beter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 5.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

Figuur 5.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

5.6 Zorggebruik

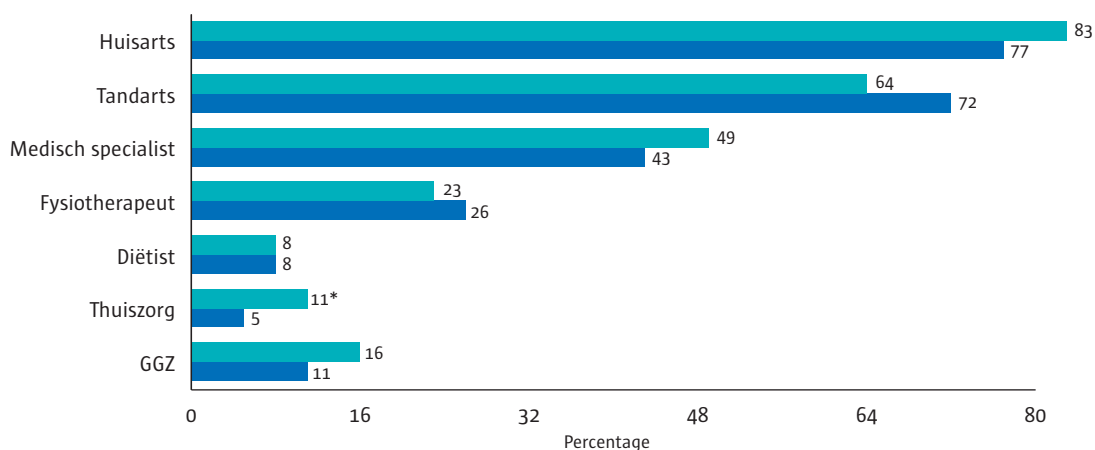
Drieëntachtig procent van de inwoners van Morgenstond heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (77%), maar dit verschil is niet significant. Ook het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met andere zorgverleners zoals medisch specialist, fysiotherapeut, tandarts, GGZ of diëtist(e) wijkt niet significant af van het gemiddelde van Den Haag.

Alleen het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met de thuiszorg is significant hoger in Morgenstond vergeleken met het gemiddelde voor Den Haag (11% versus 5%) (figuur 5.9).

Zeventien procent van de inwoners uit Morgenstond (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit is significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (7%).

Dertien procent van de inwoners uit Morgenstond verleent mantelzorg. Dit is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (10%), maar het verschil is niet significant.

Figuur 5.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Legenda

■ Morgenstond
■ Den Haag
■ Aandachtswijken
in 2012

* = significant slechter
dan het gemiddelde
voor Den Haag

5.7 Kernpunten Morgenstond

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is lager dan het gemiddelde voor Den Haag.
2. Het percentage inwoners met ten minste 1 chronische aandoening is hoger in Morgenstond.
3. Het percentage inwoners met ten minste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit is hoger in Morgenstond.

Geestelijke gezondheid

4. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoger in Morgenstond.
5. Het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over zijn/haar eigen leven is hoger in Morgenstond.
6. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in Morgenstond.
7. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in Morgenstond.

Leefstijl

8. Het percentage inwoners dat voldoet aan de richtlijn voor groente is lager in Morgenstond.
9. Het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt is lager in Morgenstond.
10. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt is lager in Morgenstond.

Zorggebruik

11. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de thuiszorg is hoger in Morgenstond.
12. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar een behandeling nodig heeft gehad (of iemand uit zijn/haar huishouden), maar deze niet heeft ontvangen is hoger in Morgenstond.

Moerwijk

6.1 Demografie

Moerwijk telt 19.745 inwoners; dit is 3,9 procent van de Haagse bevolking. De leeftijdsopbouw van Moerwijk komt overeen met de gemiddelde leeftijdsopbouw van Den Haag (figuur 6.1).

Ongeveer twee derde van de inwoners van Moerwijk is van niet-Nederlandse afkomst; slechts 32,3% is van autochtone afkomst. Er wonen relatief meer Hagenaars van overig niet-westerse afkomst, en ook iets meer Hagenaars van Marokkaanse, overig westers en Turkse afkomst (figuur 6.2).

Moerwijk kent relatief minder samenwonenden (34% versus 44% voor Den Haag) en relatief iets meer eenpersoonshuishoudens (55% versus 47% voor Den Haag totaal) en eenoudergezinnen (12% versus 9% voor Den Haag).

6.2 Sociaal-economische kenmerken

De achterstandscore is gebaseerd op vijf indicatoren: inkomen, langdurige werkloosheid, waarde van huizen, aandeel verhuizingen en aandeel etnisch culturele groepen. Wijken met de laagste achterstandsscores kennen de minste achterstand en wijken met de hoogste achterstandscore de meeste achterstand. Moerwijk heeft met een achterstandscore van +14,2 een hoge achterstandscore en is daarmee een gebied met veel achterstand.

Het opleidingsniveau van de inwoners van Moerwijk verschilt van het gemiddelde opleidingsniveau van Den Haag. In Moerwijk heeft 21% van de inwoners een laag opleidingsniveau, terwijl 12% van Den Haag totaal een laag opleidingsniveau heeft. Dit verschil is echter niet significant. Bovendien hebben relatief minder inwoners uit Moerwijk een hoog opleidingsniveau (16% versus 36% voor Den Haag totaal).

Het inkomen ligt ook lager in Moerwijk: in Moerwijk was het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen²³ in 2011 17.100 euro bruto per jaar tegenover 23.200 euro bruto per jaar voor Den Haag gemiddeld. Ook was het percentage huishoudens met een laag inkomen²⁴ in 2011 hoger in Moerwijk (72% versus 49% voor Den Haag). Ook voor andere indicatoren met betrekking tot het inkomen scoort de Moerwijk slecht:

- 44% zegt moeite te hebben om rond te komen vergeleken met 33% voor Den Haag totaal,
- 59% zegt niet in staat te zijn een onverwachte uitgave van 1000 euro te kunnen maken zonder daarvoor schulden te maken of een lening aan te gaan vergeleken met 37% voor Den Haag totaal,
- 18% zegt onvoldoende geld te hebben om het huis te verwarmen vergeleken met 9% voor Den Haag totaal,
- 51% zegt onvoldoende geld te hebben om een lidmaatschap van een club of vereniging te kunnen betalen vergeleken met 28% voor Den Haag totaal en
- 24% zegt onvoldoende geld te hebben om op visite te gaan bij familie of vrienden vergeleken met 13% voor Den Haag totaal.

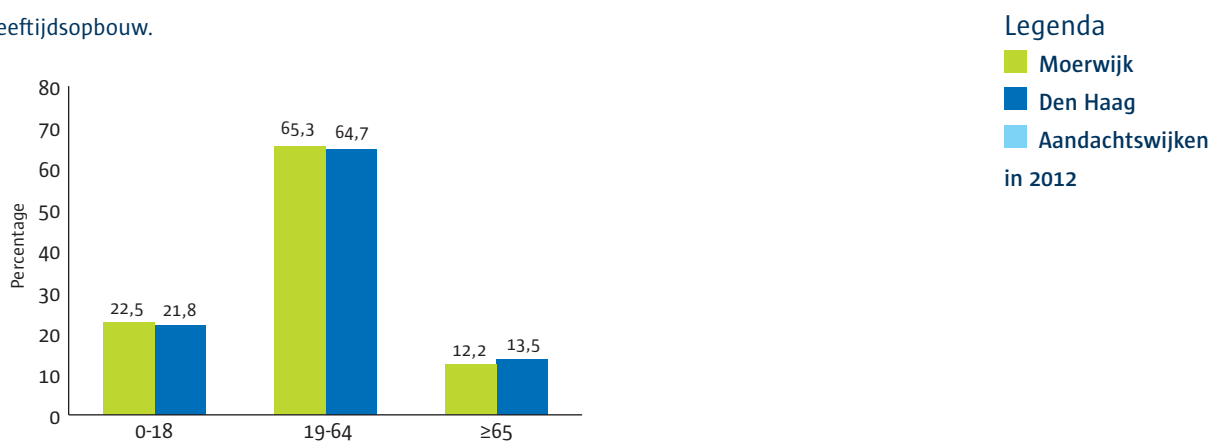
6.3 Lichamelijke gezondheid

Zesenvijftig procent van de inwoners van Moerwijk ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed. Dit wijkt significant af van het gemiddelde voor Den Haag (73%), maar is gelijk aan het gemiddelde van alle aandachtswijken samen (figuur 6.3).

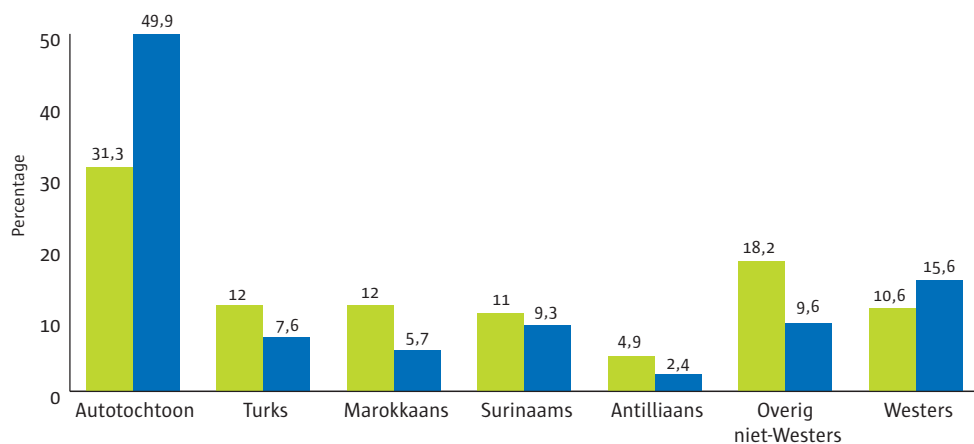
²³ Het gemiddeld gestandaardiseerd besteedbaar inkomen is het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden.

²⁴ Minder dan 25.200 euro bruto per jaar.

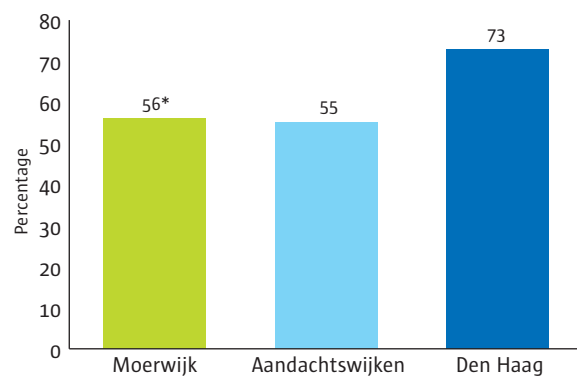
Figuur 6.1 Leeftijdsopbouw.

Figuur 6.2 Etnische samenstelling.

Figuur 6.3 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een (zeer) goede ervaren gezondheid.

Het percentage inwoners in Moerwijk met minstens één chronische aandoening ligt significant hoger dan het gemiddelde van Den Haag (69% versus 57%).

Tweeëndertig procent geeft aan tenminste één lichamelijke beperking te hebben in horen, zien of mobiliteit. Voor Den Haag ligt dit gemiddelde op 19% (figuur 6.4).

Voor de 65+’ers wordt de zelfredzaamheid beschreven aan de hand van beperkingen in de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen (HDL), zoals een maaltijd klaarmaken en lichte huishoudelijke werkzaamheden en in algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL), zoals gaan zitten en opstaan uit een stoel. Er is geen significant verschil tussen Moerwijk en Den Haag wat betreft deze indicatoren. In Moerwijk heeft 38% van de inwoners van 65 jaar en ouder tenminste één HDL-beperking tegenover 30% voor Den Haag totaal. Zevenentwintig procent van de 65+’ers in Moerwijk heeft tenminste één ADL-beperking tegenover 20% voor Den Haag totaal (figuur 6.4).

6.4 Geestelijke en sociale gezondheid

In Moerwijk geeft 75% van de inwoners aan zich gelukkig te voelen. Dit is significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (86%).

Moerwijk kent een hoger percentage inwoners dat een verhoogde kans heeft op angst en depressie²⁵: 60% heeft een verhoogde kans tegenover 49% voor Den Haag. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor depressie is in Moerwijk hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (14% versus 8% voor Den Haag).

Relatief meer inwoners uit Moerwijk voelen zich sociaal uitgesloten²⁶ (28% versus 12% voor Den Haag).

Ook het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over hun eigen leven (24% versus 12% voor Den Haag) ligt significant hoger in Moerwijk. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt, is ook significant hoger in Moerwijk (66% versus 46% voor Den Haag) (figuur 6.5).

Het percentage inwoners dat ooit in aanraking is geweest met huiselijk geweld is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag, maar dit verschil is niet significant (13% versus 9% voor Den Haag).

6.5 Leefstijl

In Moerwijk heeft 57% van de inwoners overgewicht. Dit is iets hoger dan het gemiddelde voor Den Haag (49%), maar dit verschil is niet significant. Het verschil zit voornamelijk in het percentage met matig overgewicht, dit is iets hoger in Moerwijk (41% versus 34% voor Den Haag), maar dit verschil is wederom niet significant (figuur 6.6).

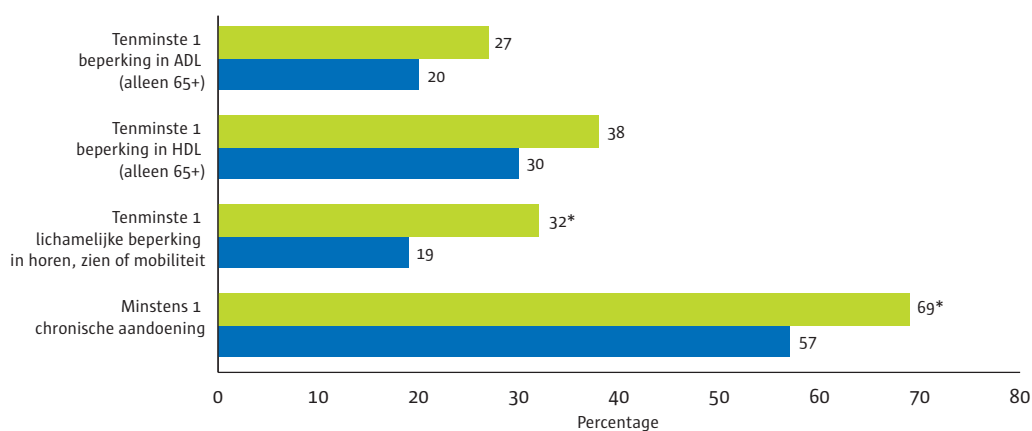
De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat voor het onderhouden van de gezondheid volwassenen ten minste vijf dagen en het liefst alle dagen van de week minimaal 30 minuten matig intensief lichamelijk actief zijn. Naast sport vallen activiteiten als fietsen, wandelen, tuinieren, klussen, inspanning bij huishoudelijk werk en lichamelijke activiteit tijdens het werk ook onder de NNGB. In Moerwijk voldoet 50% aan de NNGB. Dit is lager dan het gemiddelde voor Den Haag (59%), maar het verschil is net niet significant.

Volgens de ‘Richtlijnen goede voeding’ van de Gezondheidsraad moeten volwassenen dagelijks 150-200 gram groente en 200 gram (2 stuks) fruit eten. De inwoners van Moerwijk wijken wat betreft de richtlijn voor groente (48%) en fruit (39%) niet af van het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 41% en 50%).

²⁵ Dit is nagevraagd met behulp van een vragenset die de psychische gezondheid meet, met name angst en depressieve klachten. Deze set bestaat uit tien vragen waarin voor een aantal gevoelens die samenhangen met angst en depressie wordt gevraagd hoe vaak deze zich in de afgelopen maanden voordeden, bijvoorbeeld ‘hoe vaak voelde u zich vermoeid zonder duidelijke reden?’ Of ‘zenuwachtig’ of ‘hopeloos?’.

²⁶ Sociale uitsluiting is een breed begrip dat verwijst naar het onvermogen van groepen of individuen om als gevolg van individuele en maatschappelijke factoren volledig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Figuur 6.4 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met tenminste één chronische aandoening of tenminste één beperking in horen, zien of mobiliteit of HDL of ADL.

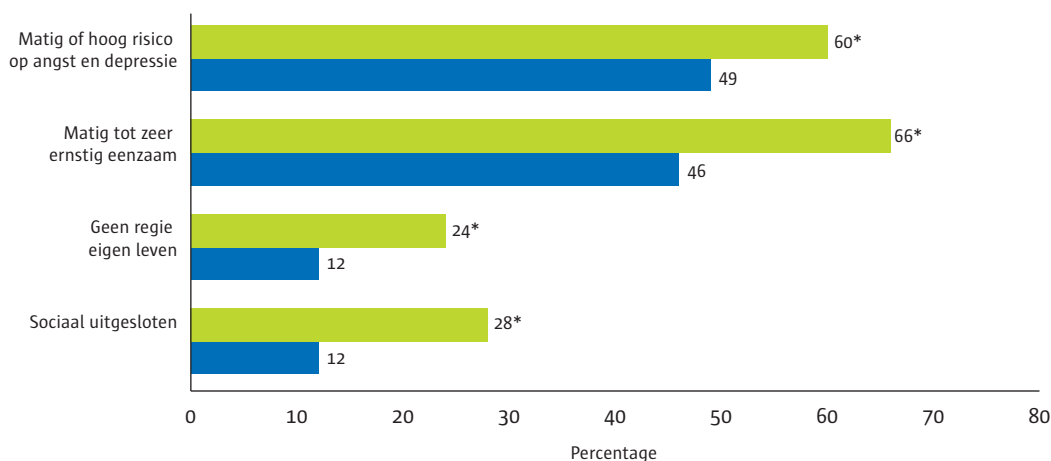
Legenda

- Moerwijk
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

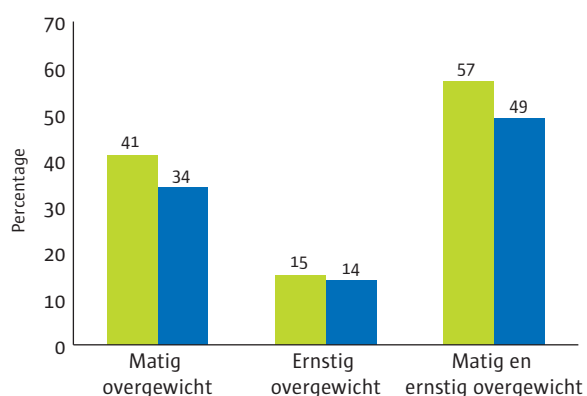
◇ = significant beter dan het gemiddelde voor Den Haag

Figuur 6.5 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met een matig of hoog risico op angst of depressie, dat zich matig tot zeer eenzaam voelt, dat het gevoel heeft te weinig regie te hebben over hun leven en dat zich sociaal uitgesloten voelt.

Figuur 6.6 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder met matig* en/of ernstig** overgewicht.

*= BMI ≥ 25 en < 30 **= BMI ≥ 30

Het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt is in Moerwijk significant lager dan het gemiddelde voor Den Haag (72% versus 80% voor Den Haag) (figuur 6.7).

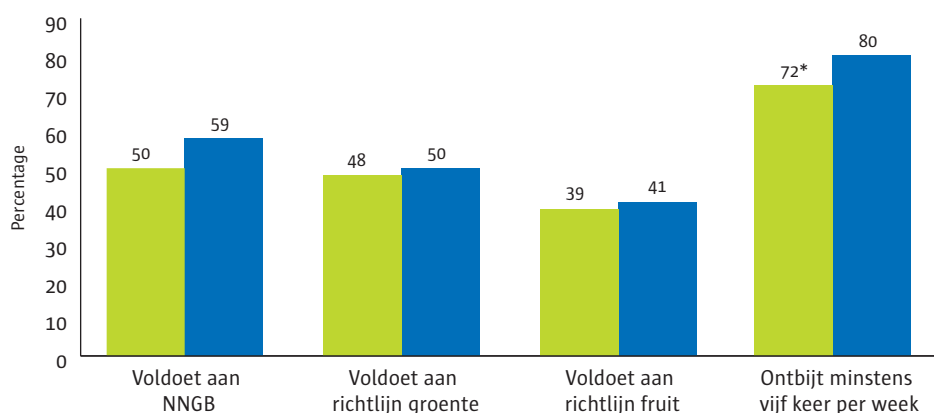
Er is een groot verschil in het percentage inwoners dat alcohol gebruikt in Moerwijk en in Den Haag: in Moerwijk is dit 57%, voor Den Haag is dit gemiddeld 76%.

Problematisch alcoholgebruik kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Zo kan dit uitgedrukt worden in de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt of een combinatie van de hoeveelheid alcohol die gedronken wordt én de problemen die ontstaan door het alcoholgebruik, zoals sociale problemen (box 1.1). Het percentage inwoners dat overmatige drinker is (7%), of zware drinker (9%), of problematisch én overmatig of zware drinker (5%) is in Moerwijk nagenoeg gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (respectievelijk 7%, 10% en 5%) (figuur 6.8).

Er is weinig verschil in het percentage inwoners dat rookt: in Moerwijk rookt 31% van de inwoners, voor Den Haag is dit gemiddeld 28%.

In Moerwijk heeft 79% de intentie om zijn/haar gezondheid te verbeteren in de komende drie maanden. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag.

Figuur 6.7 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), aan de richtlijn fruit en groente en dat minstens vijf keer per week ontbijt.

Legenda

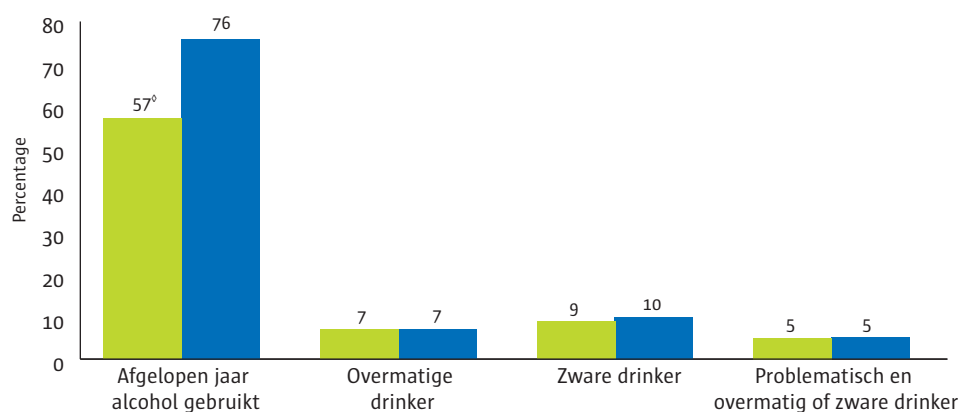
- Moerwijk
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

Box 1.1 Omschrijving overmatig drinken, zwaar drinken en problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken.

Overmatig drinken	Bij mannen 21 glazen of meer per week en voor vrouwen 14 glazen of meer per week.
Zwaar drinken	Voor mannen minstens één dag per week zes of meer glazen en voor vrouwen minstens één dag per week vier of meer glazen.
Problematisch drinken en overmatig of zwaar drinken	Het alcoholgebruik leidt tot diverse alcoholgerelateerde problemen zoals fysiologische gevolgen (bijvoorbeeld dronkenschap of niet meer kunnen stoppen indien begonnen met drinken), indirecte gevolgen (zoals ongelukken vanwege drankgebruik) en/of verminderd psychologisch functioneren en/of sociale problemen (bijvoorbeeld problemen met partner of op het werk). Daarnaast is er sprake van overmatig of zwaar drinken.

Figuur 6.8 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt, dat een overmatige of zware drinker is of problematisch + overmatig/zware drinker is.

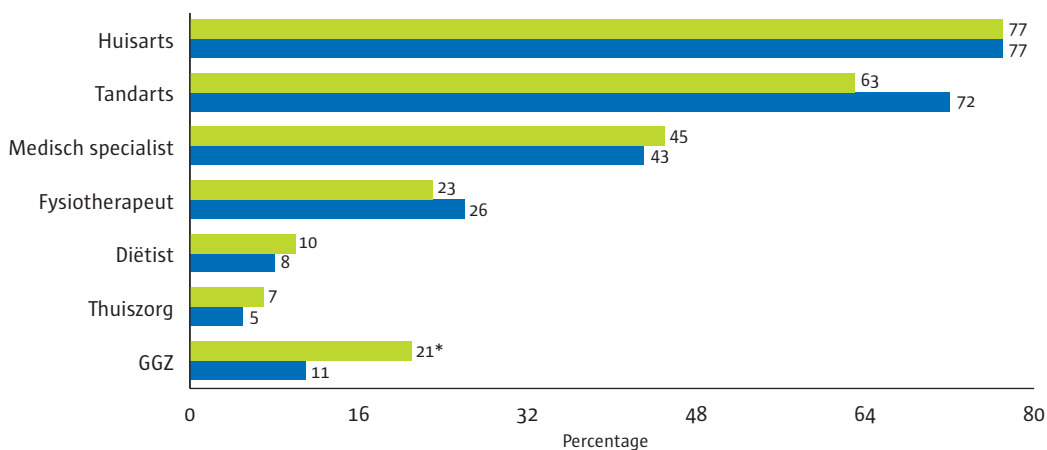
6.6 Zorggebruik

Zevenenzeventig procent van de inwoners van Moerwijk heeft in het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Dit is gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (77%). Ook het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met andere zorgverleners zoals medisch specialist, fysiotherapeut, tandarts, thuiszorg of diëtist(e) wijkt niet significant af van het gemiddelde van Den Haag. Alleen het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de GGZ ligt significant hoger in Moerwijk (21% versus 11% voor Den Haag (figuur 6.9).

Acht procent van de inwoners uit Moerwijk (of iemand uit zijn/haar huishouden) heeft in het afgelopen jaar een behandeling nodig gehad, maar deze niet ontvangen, bijvoorbeeld vanwege het eigen risico of het niet vergoed worden van de behandeling door de verzekeraar. Dit is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (7%).

Tien procent van de inwoners uit Moerwijk verleent mantelzorg. Dit is gelijk aan het gemiddelde voor Den Haag (10%).

Figuur 6.9 Percentage inwoners van 19 jaar en ouder dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met huisarts, tandarts, medisch specialist, fysiotherapeut, diëtist, thuiszorg of GGZ.

Legenda

- Moerwijk
- Den Haag
- Aandachtswijken in 2012

* = significant slechter dan het gemiddelde voor Den Haag

6.7 Kernpunten Moerwijk

Hieronder staan de gezondheidsindicatoren die significant afwijken van het gemiddelde van Den Haag.

Lichamelijke gezondheid

1. Het percentage inwoners met een goed ervaren gezondheid is lager dan het gemiddelde voor Den Haag.
2. Het percentage inwoners met ten minste 1 chronische aandoening is hoger in Moerwijk.
3. Het percentage inwoners met ten minste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit is hoger in Moerwijk.

Geestelijke gezondheid

4. Het percentage inwoners dat zich gelukkig voelt is lager in Moerwijk.
5. Het percentage inwoners dat zich eenzaam voelt is hoger in Moerwijk.
6. Het percentage inwoners dat het gevoel heeft geen regie te hebben over zijn/haar eigen leven is hoger in Moerwijk.
7. Het percentage inwoners met een verhoogde kans op angst en depressie is hoger in Moerwijk.
8. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar behandeld is voor een depressie is hoger in Moerwijk.
9. Het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt is hoger in Moerwijk.

Leefstijl

10. Het percentage inwoners dat minstens vijf keer per week ontbijt is lager in Moerwijk.
11. Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar alcohol heeft gebruikt is lager in Moerwijk.

Zorggebruik

Het percentage inwoners dat in het afgelopen jaar contact heeft gehad met de GGZ is hoger in Moerwijk.

Conclusie en discussie

Uit de analyse van gezondheidsgegevens in de aandachtswijken blijkt dat de gezondheid van de inwoners van de aandachtswijken op veel gebieden slechter is dan gemiddeld in Den Haag. Er zijn veel gezondheidsproblemen die de aandachtswijken gemeenschappelijk hebben. Zo is in alle wijken het percentage inwoners met een verhoogd risico op angst en depressie groter. Ook is het percentage inwoners dat zich sociaal uitgesloten voelt hoger in alle aandachtswijken. Alcoholgebruik lijkt geen probleem te zijn in de aandachtswijken. Maar er zijn ook verschillen, bijvoorbeeld wat betreft overgewicht. Niet in alle aandachtswijken is het percentage inwoners met overgewicht significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag. In de Stationsbuurt/Rivierenbuurt is het percentage inwoners met overgewicht zelfs iets lager dan het gemiddelde voor Den Haag.

Over het algemeen gezien scoort de Stationsbuurt/Rivierenbuurt het best. Er zijn weinig indicatoren waarbij de Stationsbuurt/Rivierenbuurt slechter scoort dan het gemiddelde voor Den Haag (5 van de 34). De Schildersbuurt en Transvaalkwartier scoren het slechtst (beide 18 van de 34). Bouwlust-Vrederust, Morgenstond en Moerwijk nemen een middenpositie in (resp. 10, 12 en 11 van de 34).

Zoals hierboven vermeld scoort de Stationsbuurt/Rivierenbuurt het best van alle aandachtswijken. Een mogelijke verklaring hier voor is dat er in de Stationsbuurt/Rivierenbuurt relatief veel jongeren, waaronder studenten wonen. Dit past ook bij de beschrijving van de wijk die in dit rapport wordt gegeven: er wonen relatief veel hoogopgeleiden (40% tegenover 36% voor Den Haag), veel 19-64-jarigen (75% tegenover 65% van Den Haag) en er zijn veel eenpersoonshuishoudens. Ook was de Stationsbuurt in 2012 de koploper wat betreft het aantal verhuurde studentenwoningen (126 van de in totaal 221 verhuurde studentenwoningen in Den Haag)²⁷. De aanwezigheid van deze relatief gezonde jongeren zou kunnen verklaren waarom de Stationsbuurt/Rivierenbuurt het beste scoort van alle aandachtswijken.

Schildersbuurt en Transvaalkwartier scoren het slechtst. Er valt hier veel winst te behalen wat betreft lichamelijke en geestelijke gezondheid en het zorggebruik. Ook overgewicht komt zeer vaak voor in deze wijken: ongeveer twee derde van de inwoners in deze wijken heeft overgewicht. Er is echter ook een positief punt te noemen: in de beide wijken is het percentage dat voldoet aan de richtlijn voor fruit significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag.

Uit de resultaten van de Gezondheidsmonitor Den Haag 2014 blijkt dat bepaalde gezondheidsproblemen vaker voorkomen bij Hagenaars van niet-westerse afkomst. Schildersbuurt en Transvaalkwartier zijn de twee aandachtswijken waar relatief gezien de meeste Hagenaars van niet-westerse afkomst wonen en dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn voor het feit dat deze twee wijken het slecht doen op het gebied van gezondheid.

De aandachtswijken van Zuidwest worden vaak samen gepresenteerd binnen de Haagse wijkaanpak. Dit rapport laat zien dat er wat betreft gezondheid toch belangrijke verschillen zijn tussen de drie wijken. In Bouwlust-Vrederust verschilt het percentage inwoners dat eenzaam is bijvoorbeeld niet van het Haags gemiddelde, maar in Morgenstond en Moerwijk is deze significant hoger. Een ander voorbeeld is het percentage rokers. Deze is in Morgenstond significant hoger dan het Haags gemiddelde; in Bouwlust-Vrederust en Moerwijk wijkt deze niet af van het Haags gemiddelde. Het laatste voorbeeld is het percentage inwoners dat het afgelopen jaar contact heeft gehad met de GGZ of behandeld is voor een depressie. Deze percentages liggen in Moerwijk significant hoger dan het gemiddelde voor Den Haag. Concluderend, de drie wijken in Zuidwest hebben veel gemeenschappelijk, maar er zijn ook specifieke aandachtspunten te noemen voor de afzonderlijke wijken.

²⁷ Bron: Den Haag in cijfers, geraadpleegd 28-10-2014

Dit rapport geeft een beschrijving van de gezondheid van de inwoners van de Haagse aandachts-
wijken. Een belangrijke bevinding is dat niet in alle wijken dezelfde problematiek heerst en dat ook
het voorkomen van gezondheidsproblemen varieert binnen de verschillende aandachtswijken en
dat er dus niet één oplossing is voor alle aandachtswijken. Er zal bij alle aandachtswijken afzon-
derlijk nagedacht moeten worden over wat de grootste problemen zijn waar actie op vereist is. Dit
rapport kan helpen bij het maken van deze keuzes.

Tabellenboek analyse gezondheid aandachtswijken

Tabel 1 Indicatoren sociaal-economische status. Aandachtswijken en Den Haag 2012.

	Stations- buurt	Schilders- buurt	Transvaal kwartier	Bouwlust- Vrederust	Morgen- stond	Moer- wijk	Gemiddelde Den Haag
Opleiding- laag	11	37*	39*	23	18	21	12
Opleiding- midden 1	22	25	24	36*	33	39*	24
Opleiding- midden 2	27	22	23	24	30	24	27
Opleiding- hoog	40	16*	14*	17*	19*	16*	36
Gem. gestandaardiseerd inkomen [◊]	19.300	16.100	16.400	18.700	18.700	17.100	23.200
Laag inkomen [◊]	65	66	64	61	65	72	49
Midden inkomen [◊]	25	29	30	32	29	25	34
Hoog inkomen [◊]	10	6	6	7	6	4	17
Moeite met rondkomen	43*	57*	53*	41	45*	44*	33
Niet in staat om een onverwachte uitgave van 1000 euro te maken	49*	71*	64*	49*	53*	59*	37
Onvoldoende geld om huis te verwarmen	14	24*	25*	15	11	18*	9
Onvoldoende geld om lidmaatschap club of vereniging te betalen	40*	60*	60*	44*	45*	51*	28
Onvoldoende geld om op visite te gaan	22*	30*	38*	20*	20*	24*	13

* Significant slechter dan het gemiddelde van Den Haag.

◊ Bron: Den Haag in cijfers, het betreft hier cijfers uit 2011.

Tabel 2 Indicatoren lichamelijke gezondheid. Aandachtswijken en Den Haag 2012.

	Stations- buurt	Schilders- buurt	Transvaal kwartier	Bouwlust- Vrederust	Morgen- stond	Moer- wijk	Gemiddelde Den Haag
Ervaren gezondheid (zeer goed tot goed)	67	42*	45*	59*	56*	56*	73
Minstens 1 chronische aandoening	55	74*	72*	68*	69*	69*	57
Tenminste 1 lichamelijke beperking in horen, zien of mobiliteit	24	46*	38*	35*	30*	32*	19
Tenminste 1 beperking in HDL (alleen 65+)	34	50*	50*	36	31	38	30
Tenminste 1 beperking in ADL (alleen 65+)	29*	41*	41*	26	23	27	20

* Significant slechter dan het gemiddelde van Den Haag.

Tabel 3 Indicatoren geestelijke en sociale gezondheid. Aandachtswijken en Den Haag 2012.

	Stations- buurt	Schilders- buurt	Transvaal kwartier	Bouwlust- Vrederust	Morgen- stond	Moer- wijk	Gemiddelde Den Haag
Heel of tamelijk gelukkig	81	70*	72*	76*	80	75*	86
Matig tot zeer ernstig eenzaam	50	67*	69*	54	62*	66*	46
Geen regie eigen leven	11	26*	24*	25*	23*	24*	12
Sociaal uitgesloten	22*	30*	35*	20*	24*	28*	12
Matig of hoog risico op angst en depressie	60*	69*	70*	62*	60*	60*	49
Behandeld voor depressie	9	15*	13	10	7	14*	8
Huiselijk geweld ooit	16*	4	14	7	12	13	9

* Significant slechter dan het gemiddelde van Den Haag.

Tabel 4 Indicatoren leefstijl. Aandachtswijken en Den Haag 2012.

	Stations- buurt	Schilders- buurt	Transvaal kwartier	Bouwlust- Vrederust	Morgen- stond	Moer- wijk	Gemiddelde Den Haag
Voldoet aan NNGB	54	47*	48	52	52	50	59
Voldoet aan richtlijn groente	49	58	51	47	41*	48	50
Voldoet aan richtlijn fruit	44	55 ^o	52 ^o	46	40	39	41
Ontbijt minstens 5x per week	70*	72	74	77	72*	72*	80
Matig overgewicht	26	40	37	44*	37	41	34
Ernstig overgewicht	16	26*	29*	19	20	15	14
Matig en ernstig overgewicht	42	66*	66*	63*	56	57	49
Roken	33	25	33	27	37*	31	28
Afgelopen jaar alcohol gebruikt	72	40 ^o	48 ^o	56 ^o	64 ^o	57 ^o	76
Overmatige drinker	10	4	4	6	5	7	7
Zware drinker	16	4 ^o	5	6	8	9	10
Problematisch en overmatig of zware drinker	8	3	4	5	4	5	5
Intentie gedragsverandering	80	85	81	76	81	79	81

* Significant slechter dan het gemiddelde van Den Haag.

^o Significant beter dan het gemiddelde van Den Haag.

Bijlage 1

Tabel 5 Indicatoren zorggebruik. Aandachtswijken en Den Haag 2012.

Contact met...	Stations- buurt	Schilders- buurt	Transvaal kwartier	Bouwlust- Vrederust	Morgen- stond	Moer- wijk	Gemiddelde Den Haag
Huisarts	72	88*	82	78	83	77	77
Tandarts	65	63	62*	63*	64	63	72
Medisch specialist	40	51	54*	48	49	45	43
Fysiotherapeut	31	27	28	27	23	23	26
Diëtist	10	20*	20*	7	8	10	8
Thuiszorg	8	11*	9	7	11*	7	5
GGZ	18	19*	15*	11	16	21*	11
Behandeling nodig gehad, maar niet ontvangen	10	9	14*	8	17*	8	7
Mantelzorg	9	9	9	8	13	10	10

* Significant slechter dan het gemiddelde van Den Haag.

COLOFON

Dit rapport is een uitgave van:

GGD Haaglanden
Productgroep Epidemiologie en Gezondheidsbevordering
Afdeling Epidemiologie
Postbus 16130
2500 BC Den Haag

nasra.karamali@ggdhaaglanden.nl
T (070) 353 72 66

Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van duidelijke bronvermelding

Auteurs:

Nasra Karamali
Mary Berns
Ad van Dijk
Irene van der Meer

Den Haag, december 2014

BEZOEKADRESSEN

Westeinde 128
2512 HE Den Haag

Van Bleyswijkstraat 93^e
2613 RR Delft

Croesinckplein 24-26
2722 EA Zoetermeer

POSTADRES

Postbus 16130
2500 BC Den Haag

info@ggdhaaglanden.nl
T (088) 355 01 00

www.ggdhaaglanden.nl